2020 йил 25 январдан чиқа бошлаган

Миллий тикланишдан — миллий юксалиш сари

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета № 256 (1582), 2025 йил 11 декабрь, пайшанба

www.yuz.uz yuz.uznews yuz_official yuz.uz_news

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ФИДОКОРОНА МЕҲНАТ ҚИЛАЁТГАН ҲАР БИР ИНСОННИНГ ЗАҲМАТИ, МАРД ВА ОЛИЖАНОБ ФАЗИЛАТЛАРИ ЭЪТИРОФ ВА ЭЪТИБОРГА МУНОСИБ

Президент Шавкат Мирзиёев Кўксарой қароргоҳида Қишлоқ хўжалиги ходимлари куни муносабати билан соҳа вакиллари билан учрашув ўтказди.

Давлатимиз раҳбари сўзининг аввалида фидокорона ва машаққатли меҳнати билан ноз-неъмат етиштириб, эл дастурхонига қут-барака олиб кираётган барча деҳқон, фермер, боғбон, чорвадор, сувчи, агроном ва механизаторларга ўзининг чуқур ҳурмат-эҳтиромини билдирди.

— Сизларнинг нафақат қишлоқ хўжалиги, балки иқтисодиётни юксалтириш, аҳоли турмушини яхшилаш, озиқ-овқат хавфсизлиги борасидаги беқиёс ишларингиз ҳар қанча таҳсинга сазовор, — деди Президентимиз.

Жорий йилда халқимизнинг 3,5 миллиондан зиёд вакили меҳнат қилаётган қишлоқ хўжалигида катта марраларга эришилди. Пахтачиликда миришкор деҳқон ва фермерларимиз томонидан 875 минг гектар ерда 4 миллион тоннага яқин хирмон яратилди. Илк бор пахтада ўртача ҳосилдорлик 46 центнерга етди.

Ғаллакорларимиз бу йил 8 миллион 400 минг тонна хирмон яратди, ўртача ҳосилдорлик эса 85 центнер бўлди. Шоликорларимиз жорий йил 268 минг гектарда шоли экиб, 1 миллион 340 минг тонна ҳосил олди, ўртача ҳосилдорлик 50 центнерга етди.

Уч йилда 155 минг гектар боғ ва узумзор барпо этилди, интенсив боғлар 150 минг гектарга етказилди. Жорий йилда 3,4 миллион тонна мева, 2 миллион тонна узум, 19,5 миллион тонна сабзавот, полиз ва картошка, 1 миллион тонна дуккакли ва мойли экинлар етиштирилди.

Йил бошидан озиқ-овқат экспорти 37 фоизга ўсиб, 3 миллиард долларга етди, йил якуни билан бу кўрсаткич илк бор 3,2 миллиард доллардан ошади. Мева-сабзавотларимиз кириб борган давлатларнинг сони 18 тага кўпайиб, 83 тага етди.

— Албатта, бундай улкан натижалар ортида деҳқон ва фермерларимиз, кластерлар, умуман, қишлоқ ва сув хўжалиги соҳасидаги ҳар бир инсоннинг меҳнати, жасорати, фидойилиги турибди, десак тўғри бўлади. Уларнинг заҳмати, мард ва олижаноб фазилатлари ҳар қанча эътироф ва эътиборга муносиб, — деди Президентимиз.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг шу йил 9 декабрдаги фармонига мувофиқ, соҳада алоҳида ўрнак кўрсатган ходимлардан бир гуруҳи фахрий унвон, орден ва медаллар билан тақдирланган эди.

Маросимда ана шу мукофотлар тантанали равишда топширилди.

Президентимиз сўзининг давомида келгуси йил учун соҳа олдида турган энг муҳим вазифаларни белгилаб берди.

Янги агротехнология ёрдамида 76-схема бўйича пахта етиштириш келгуси йилда оммалаштирилиб, 891 минг гектарда тўлиқ шу схема бўйича пахта етиштирилади. Кўсак қурти, гербицид, шўр ва сувсизликка чидамли хорижий навлар экиладиган майдонлар 2 карра кўпайтирилиб, 500 минг гектарга олиб чиқилади.

“Шинжон тажрибаси” асосида 300 минг гектарга чигит экилади. Бунинг учун даларда томчилаб суғориш технологиясини жорий этишга 2 триллион 600 миллиард сўм имтиёзли кредит ажратилади. Ўз маблағидан пахта етиштирган фермерларга ҳосилнинг 10 фоизигача қисмини субсидиялашга 250 миллиард сўм берилади.

Давоми 2-бетда

Тақдимот

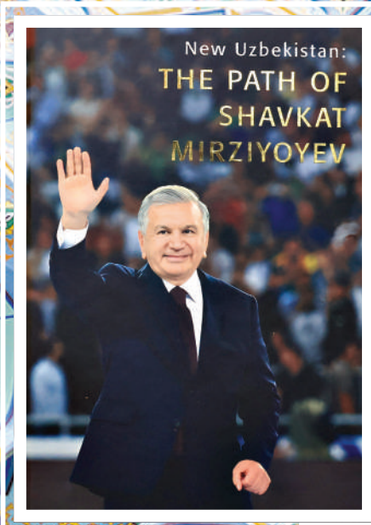

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН: ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ ЙЎЛИ

Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университетида таниқли сиёсатшунос, сенатор, Ўзбекистон касаба уюшмалари федерацияси раиси Қудратилла Рафиқовнинг “Янги Ўзбекистон: Шавкат Мирзиёев йўли” китобининг инглиз тилидаги нашри тақдимоти бўлиб ўтди.

Асарда Шавкат Мирзиёев томонидан сўнгги саккиз йил ичида бошланган ва амалга оширилаётган ислоҳотларнинг асосий босқичлари ва йўналишлари қайд этилган, шунингдек, уларнинг мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ривожланишига таъсири очиб берилган.

Тақдимотда давлат идоралари, дипломатик корпус, фуқаролик жамияти институтлари, илмий доиралар ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Давоми 2-бетда

Муносабат

Бугун дунё миқёсида муҳим геосиёсий жараёнлар кечаётган бир пайтда Ўзбекистон Президенти томонидан илгари сурилаётган “Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этиш” ғояси жаҳон ҳамжамияти томонидан катта қизиқиш билан қабул қилинмоқда. Мазкур ташаббус, кўплаб экспертлар эътироф этганидек, инсоният тараққиётининг янги цивилизацион модели сифатида юқори баҳоланяпти.

БАРҚАРОР ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЯНГИ ЦИВИЛИЗАЦИОН МОДЕЛИ

Шу йил октябрда Исломобод шаҳрида покистонлик ёзувчи ҳамда публицист Муҳаммад Аббос Хоннинг урду тилида ёзилган **“Ўзбекистон: Учинчи Ренессанс — тараққиёт концепти”** бадиий-публицистик асарининг расмий тақдимоти ўтказилиб, унда Покистон ҳукумати ва парламенти аъзолари, дипломатик корпус вакиллари, илмий доиралар, журналистлар ҳамда кенг жамоатчилик вакиллари қатнашган эди.

Давоми 3-бетда

КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШ БЎЙИЧА КЕНГ КЎЛАМЛИ САЪЙ-ҲАРАКАТЛАР АМАЛГА ОШИРИЛМОҚДА

Президент Шавкат Мирзиёев 10 декабрь куни коррупцияга қарши курашиш, комплаенс назоратини такомиллаштириш ва рақамлаштириш бўйича амалга оширилаётган ишлар ҳамда келгусидаги режалар тақдимоти билан танишди.

Коррупция — аксарият жамиятларда ижтимоий-иқтисодий ривожланишга путур етказувчи жиддий жиноятдир. Бирор-бир мамлакат, минтақа, жамият коррупциядан иммунитетга эга эмас. Коррупция тадбиркорликка, фанга, таълимга, соғлиқни сақлаш ва бошқа кўплаб соҳаларга жиддий зарар етказади, мамлакат коррупциялашган тизимда муваффақиятли ривожлана олмайди.

Янги Ўзбекистондаги ислоҳотларнинг бошиданоқ бу ҳақиқатни чуқур англаган ҳолда коррупциянинг олдини олиш, шаффофликни ошириш ва жамоатчилик назоратини кучайтириш бўйича кенг кўламли ишлар изчил амалга оширилмоқда.

Ушбу мавзу айни шу кунларда муҳокама қилинаётгани бежиз эмас. Зеро, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ташаббуси билан 2004 йилдан бошлаб ҳар йили 9 декабрда Халқаро коррупцияга қарши курашиш куни бутун дунёда нишонланади. Ушбу сана мазкур йўналишдаги саъй-ҳаракатлар самарасини баҳолаш, амалий натижаларни таҳлил қилиш ва янги вазифаларни белгилаш учун муҳим фурсат.

Ўтган даврда давлат органларида комплаенс назорати тузилмаларининг фаолияти қайта кўриб чиқилиб, ички назорат бўлинмаларида 11 мингдан ортиқ ўрганишлар ўтказилгани, 793 миллиард сўмлик маблағларнинг мақсадсиз сарфланишининг олди олингани маълум қилинди. Қарийб 2 триллион сўмлик молиявий хато ва камчиликлар аниқланди, 478 миллиард сўмлик зарар ундирилди.

Коррупцияга қарши ички назорат бўлинмаларининг самарадорлик кўрсаткичлари (KPI) тасдиқлангани, улар томонидан 700 дан ортиқ ўрганиш, мониторинг ва назорат тадбирлари ўтказилгани натижасида 354 миллиард сўмлик молиявий хато ва камчиликлар аниқланди, 1397 та манфаатлар тўқнашуви ҳолати ҳамда қарийб 550 миллиард сўм маблағнинг мақсадсиз сарфланишининг олди олинди. Мансабдор шахсларга нисбатан 26 та жиноят иши қўзғатилди, 24 нафари маъмурий ва 148 нафари интизомий жавобгарликка тортилди.

Давоми 2-бетда

ПАРАГВАЙ ПРЕЗИДЕНТИ РАСМИЙ ТАШРИФ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОНДА БЎЛАДИ

Парагвай Республикаси Президенти Сантьяго Пенья 11-13 декабрь кунлари расмий ташриф билан мамлакатимизда бўлади.

Ташриф дастурига мувофиқ, Тошкентда бўлиб ўтадиган олий даражадаги музокараларда Ўзбекистон билан Парагвай ўртасида сиёсий, савдо-иқтисодий, маданий ва гуманитар соҳалардаги ҳамкорликни ривожлантириш истиқболларини муҳокама қилиш режалаштирилган.

Қишлоқ хўжалиги, озиқ-овқат ва кимё саноати, рақамлаштириш, туризм ҳамда спорт соҳаларида амалий шерикликни ўрнатишга алоҳида эътибор қаратилади.

Парагвай етакчиси, шунингдек, Халқаро автомобиль федерацияси Бош ассамблеясида ва федерация шафелигида ўтказиладиган мусобақалар ғолибларини тақдирлаш маросимида иштирок этади.

ЎзА

www.yuz.uz — yuz.uznews — yuz_official — yuz.uz_news — yuz.uz

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ФИДОКОРОНА МЕҲНАТ ҚИЛАЁТГАН ҲАР БИР ИНСОННИНГ ЗАҲМАТИ, МАРД ВА ОЛИЖАНОБ ФАЗИЛАТЛАРИ ЭЪТИРОФ ВА ЭЪТИБОРГА МУНОСИБ

Бошланиши 1-бетда

Бунда пахта етиштириш учун кредит лимитини ярмидан фойдаланган фермерларга ҳам ҳосилнинг 5 фоизигача субсидия берилади.

Маҳаллий янги пахта навларини яратиш ишларига ҳам алоҳида эътибор қаратилади.

Хусусан, илмий марказларда 56 та маҳаллий навни хорижий навлар билан селекция қилиш асосида пахта уруғчилиги ривожлантирилади. Геномика ва Пахтачилик илмий институтларига фитотрон ва иссиқхона қуриб берилади.

Пахта етиштириш учун биржа орқали минерал ўғит ва ёқилғини 10-15 фоиз арзон нархда етказиб бериш амалиёти келгуси йилда ҳам давом эттирилади.

Эндиликда пахта ва ғалла йўналишидаги фермерларнинг алоҳида рейтинги юритилади.

Бунда камида 10 йилдан ортиқ ишлаётган, кредит, лизинг ва солиқдан муддати ўтган қарзи бўлмаган фермерларга рейтингига қараб Қишлоқ хўжалиги жамғармасидан берилаётган имтиёзли кредит ставкалари янада пасайтирилади. Яъни рейтингнинг юқори поғонасида турган фермерларга кредит ставкаси пахта учун 8 фоиз, ғалла учун 10 фоиз қилиб белгиланади.

> **Мирзачўлда инновацион қишлоқ хўжалиги мактаби ташкил қилинмоқда. Бутун республикадаги 1 минг нафар фермер ушбу мактабда чўл шароитида пахта етиштириш бўйича ўқитилади. Ушбу мактабда ўқиб, сертификат олган фермерларга рейтингда қўшимча 10 балл берилади.**

Малакали агрономларни кўпайтириш муҳим экани таъкидланди.

Шу боис, Аграр университетнинг 180 нафар талабаси дуал таълим асосида илғор кластер ва фермерларда ишлаб, амалиёт ўтайди. Агрономлик сирларини ўргатган фермер ва кластерга ҳар бир талаба учун 5 миллион сўмдан пул, талабага эса 1,5 миллион сўм стипендия тўланади.

Фермерлар фаолиятига янгиликларни олиб кириб, сифатли уруғ ва нав, замонавий агротехнология ёрдамида ҳосилдорликни ошириш ва харажатларни қисқартиришга кўмаклашган ёш агрономларга 2 минг долларлан ойлик тўланади.

Пахтачиликда механизациялаш даражасини 85 фоизга етказиш учун келаси йил яна 800 та терим машинаси, 450 та кўп функцияли сеялка ва 3 минг дона плёнка йиғадиган машина олиб келиниши белгиланди.

Умуман, пахтачиликдаги ишларни янада жонлантириш учун 2026 йил деҳқон ва фермерларни қўллаб-қувватлашга 35 триллион сўм берилади.

Ғаллачиликда ҳам шўр, сувсизлик ва иссиқ ҳа чидамли янги навларни яратиш борасидаги изланишлар янада кучайтирилиши таъкидланди. Ўз маблағи ҳисобидан ғалла етиштирган фермерларга пахтадаги каби ҳосилининг 10 фоизи миқдорида субсидия ажратилади.

Шунингдек, янги боғ ва токзорларни ташкил қилиш, эскиларини янгилаш бўйича уч йиллик дастур қабул қилинади.

Эндиликда интенсив боғ ташкил қилиш учун 7 йилга 3 йиллик имтиёзли давр билан 14 фоизли кредит берилади. Музлаткичли омбор учун кредит фоизининг асосий ставкадан ошган 8 фоизгача қисми қопланади. Сабзавот экспортчилари ва боғбонларга қадоқлаш харажатининг 50 фоизи компенсация қилинади.

Мева-сабзавотни кўпайтириш учун яйлов, қир ва адирлардан самарали фойдаланиш жуда муҳимлиги таъкидланди.

Шу мақсадда саноатлашган боғ, токзор ташкил қилиш, сабзавот, озуқа экини етиштириш учун адир ерлар қийматининг 1 фоизи миқдоридаги нарх билан аукционда сотилади. Аукцион ғолиблари ерни бошқа одамга қайта ижарага бериши мумкин бўлади ва ижара ҳуқуқи бепул рўйхатдан ўтказилади.

Ҳозирги тез ўзгарувчан шароитда бозорлардаги нарх-наво барқарорлиги ва озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш доимий диққат марказида бўлиши шартлиги кўрсатиб ўтилди.

Ҳозирда куз-қиш учун асосий турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари захира қилинмоқда. Энди бу ишни йил давомида амалга ошириб, нархлар барқарорлигини таъминлаш учун доимий интервенция тизими жорий этилиши эълон қилинди.

Яна бир муҳим, эътибор қаратиш зарур бўлган масала — гўшт ва сут маҳсулотларини кўпайтириш.

Келгуси йилда четдан 100 минг бош қорамол ва 200 минг бош қўй-эчки олиб келинади. Пахта ва ғалла йўналишидаги фермерларга ўз ерида чорвачиликни йўлга қўйиш учун 20 сотихгача жойда енгил конструкцияли бино қуришга рухсат берилади. Импорт қилинган наслдор қорамол ва бир кунлик жўжа учун субсидия ажратиш тартиби яна 5 йилга узайтирилади.

Чорвачилик лойиҳалари учун кейинги йил Жаҳон банки ва Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш халқаро жамғармасидан олиб келинган ресурслар ҳисобидан 157 миллион доллар йўналтирилади. Ушбу маблағлар чорвадорларга 10 йил муддатга 3 йиллик имтиёзли давр билан 17 фоиздан берилади.

Балиқчиликда наслни янгилаш, ҳосилдорликни ошириш ва шаффофликни таъминлаш бўйича ҳам бир қатор янгиликлар жорий қилинади.

Жумладан, карп ва совуқ сув балиқлари бўйича Венгрия ва Норвегиядаги ҳамкорлар билан Янгийўл ва Бўстонлиқ туманларида 2 та наслчилик маркази ташкил қилинади.

Четдан наслдор она балиқ олиб келиш харажатининг ярми қоплаб берилади. Балиқчилик хўжаликлари инкубация, лаборатория, ёпиқ сув айланма тизимларини импорт қилишда божхона божидан озод этилади. Интенсив балиқчиликни йўлга қўйган хўжаликларга ер ва мол-мулк солиқлари 2 карра камайтирилади.

Қишлоқ хўжалигидаги субсидиялар шу пайтгача 6 та вазирлик томонидан ажратилаётган эди. Шу боис, барча субсидиялар бўйича молиявий хизматларни бир жойда кўрсатадиган Аграр соҳада тўловлар агентлиги ташкил этилди.

Агентлик томонидан келаси йил деҳқон ва фермерларга 2 триллион 200 миллиард сўмлик субсидия берилади. Бунда субсидия ажратиш жараёни ҳозирги 4 босқичдан 2 босқичга, уни олишга кетадиган вақт эса 1 ойдан 15 кунга қисқаради.

Кейинги йилдан ҳосилни ихтиёрий суғурталаш пахта, ғалла ва иссиқхонада етиштириладиган маҳсулотлардан бошланиши белгиланди. Бунда суғурта учун тўловни 50 фоизи бюджетдан қоплаб берилади.

Шу йилнинг ўзида 100 дан ортиқ дрон ёрдамида ер майдонлари ва экинлар мониторинги, илғор агротехник тадбирлар амалга оширилди. Кейинги йил Хитойдан яна 50 дан ортиқ замонавий агродронлар олиб келинади. Ҳар бир вилоятда камида 2 тадан дрон мобил комплекси орқали агрохизматлар кўрсатиш йўлга қўйилади.

> **Яна бир масала — республикада экин майдонларидан ўтган 70 минг километр узунликдаги очиқ дренаж ва коллекторлар бор. Агар улар босқичма-босқич ёпиқ тизимга ўтказилса, экин экиш учун қўшимча майдон очилади, зовурларни тозалаш харажатлари каррасига тежалади.**

Шу боис, очиқ дренаж ва коллекторларни ёпиқ тизимга ўтказиш бўйича алоҳида дастур қабул қилиниб, бу мақсадлар учун 100 миллион доллар ажратилиши белгиланди.

— Мен бир гапни такрор айтишдан чарчамайман. Илм ва изланиш бўлмаган соҳада ривожланиш ҳам, юксалиш ҳам, тараққиёт ҳам бўлмайди, — деди давлатимиз раҳбари.

Бугун аграр соҳада 22 та илмий марказ, 260 та лаборатория, уларда жуда катта салоҳиятга эга юзлаб олим ва илмий ходимлар фаолият юритмоқда.

Бу салоҳиятдан тўлиқ фойдаланиш учун “илм-фан — таълим — ишлаб чиқариш” интеграциясини таъминлайдиган Қишлоқ хўжалиги фанлар академияси ташкил этилади. Ушбу академия қишлоқ хўжалигидаги фундаментал ва амалий тадқиқотларни ривожлантиришга масъул бўлади.

Бундан ташқари, 500 нафар илғор фермер, боғбон ва экспортчилар Хитой, Туркия, Голландия, Франция каби давлатларга юборилиб, ўқитилади.

Учрашувда қишлоқ хўжалиги соҳаси ходимлари билан очиқ мулоқот бўлиб ўтди. Президентимиз уларнинг қўшимча таклифлари ва фикрларини тинглади.

ЎзА

КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШ БЎЙИЧА КЕНГ КЎЛАМЛИ САЪЙ-ҲАРАКАТЛАР АМАЛГА ОШИРИЛМОҚДА

Бошланиши 1-бетда

Соғлиқни сақлаш, мактабгача ва мактаб таълими, кадастр ва қурилиш тизимлари ҳамда давлат хизматчилари орасида коррупцияга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантириш, кадрларни ишга олишда шаффофликни таъминлаш, коррупцияга қарши курашиш бўйича ўқув курсларида ўқитиш борасида тизимли ишлар олиб борилмоқда.

Соҳадаги ишларни янги босқичга олиб чиқиш мақсадида Коррупцияга қарши курашиш кластерини йўлга қўйиш таклиф этилди. Бу тизим Коррупцияга қарши курашиш агентлиги, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, Ҳисоб палатаси ва Давлат молиявий назорати инспекцияси, идораларнинг ички назорат бўлинмалари, таълим ва илмий-тадқиқот муассасалари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ўртасида мазкур иллатга қарши курашиш бўйича яқин ҳамкорлигини ўрнатиш ва уларнинг саъй-ҳаракатларини бирлаштиришга хизмат қилади.

Кластер доирасида ахборот алмашиш, қўшма тадбирлар ўтказиш, мониторинг ва баҳолаш орқали яхлит экотизим яратилади, ишларнинг самарадорлиги ошади.

Тақдимотда соҳани рақамлаштириш ва сунъий интеллект технологияларини жорий қилиш масалаларига алоҳида тўхталиб ўтилди.

Турли идораларнинг маълумот базаларини интеграция қилиш асосида Хавф-таҳлил марказини ташкил этиб, коррупцион хавфларни ҳамда давлат харидларида аффилланганлик ҳолатларини автоматик аниқлаш режалаштирилган. Шунингдек, комплаенс бўлимларнинг ишини тўлиқ рақамлаштириш, коррупциявий омиллар ва хавф-хатарларни аниқлаш тезкорлигини ошириш бўйича режалар тақдимот қилинди.

Қарорлар қабул қилишда жамоатчилик назоратини кучайтириш муҳим экани кўрсатиб ўтилди. Шу мақсадда “Е-фарғ” тизимида ҳужжатларнинг очиқ эълон қилиниши устидан назоратни ҳамда бюджет маблағларидан фойдаланишда жамоатчилик назорати имкониятларини кенгайтириш топширилди.

Превентив чораларнинг кўлами ва таъсирчанлигини оширишга алоҳида эътибор берилди.

Соҳа ва тармоқларда коррупция омилларини бартараф этиш бўйича лойиҳа офисларини ташкил этиш таклиф қилинди. Бунда коррупция жиноятлари статистикаси ва бюрократия даражаси юқори, фаолияти бўйича фуқаролардан энг кўп мурожаатлар келиб тушаётган ҳамда рақамлаштириш даражаси паст бўлган соҳалар билан манзилли ишлаш зарурлиги кўрсатиб ўтилди. Бундай соҳа ва тармоқларда лойиҳа офислари ташкил этилиб, фаолият якунлари бўйича ҳисобот тайёрланади ва жамоатчиликка эълон қилинади.

Умуман, коррупцияга қарши курашиш жараёнига кенг жамоатчиликни жалб қилиш муҳимлиги таъкидланди. Бу борада инвестиция лойиҳаларининг ижросини назорат қилувчи ташаббускор гуруҳларни кўпайтириш, қурилиш ишларини назорат қилишда маҳалла фаолларининг иштирокини таъминлаш таклиф қилинди.

Коррупция ҳақида хабар бераётганлар сонини ошириш мақсадида уларга ҳимоя ордери беришни йўлга қўйиш, рағбатлантиришнинг реал механизмини жорий этиш муҳимлиги таъкидланди. “Коррупцияга қарши курашишга қўшган ҳиссаси учун” кўкрак нишонини таъсис этиш ташаббуси илгари сурилди.

Шунингдек, давлатимиз раҳбарига қўшилган қиймат солиғи маъмурчилигидаги суиистеъмолчиликларни бартараф этиш бўйича амалга оширилаётган ишлар, турли соҳалардаги иқтисодий ҳуқуқбузарликларга қарши кўрилаётган чоралар ҳақида ҳисобот берилди.

Мутасаддиларга бу борада фақат жиноятнинг оқибатлари билан курашиш эмас, балки унга сабаб бўлувчи омилларни бартараф этишга алоҳида эътибор қаратиш, фаолиятни рақамлаштириб, масофавий назорат механизмлари ва халқаро ҳамкорликни кенгайтириш юзасидан топшириқлар берилди. Профилактика ишларини кучайтириш, молиявий ва ҳуқуқий саводхонликни ошириш, қонунбузарликларга имкон берувчи бўшлиқларга йўл қўймаслик мақсадида қонунчилик ҳужжатларини доимий равишда такомиллаштириб бориш зарурлиги таъкидланди.

ЎзА

БУГУНГИ КУННИНГ ДЕҲҚОНИ ҲАМ ЯНГИЧА ИШЛАШИ КЕРАК

Ҳар қандай мамлакат иқтисодиётини қишлоқ хўжалигисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Чунки бу соҳа аҳолини дон, гўшт, сут, сабзавот, мева каби асосий озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлайди.

Қолаверса, унинг бандлик яратишдаги ўрни ҳам катта. Айниқса, қишлоқларда аҳолининг катта қисми шу йўналиш билан шуғулланади. Уларнинг меҳнати натижасида етиштирилаётган маҳсулотлар кўплаб мамлакатларга экспорт қилиниши ортидан давлатга валюта тушуми кўпаяди. Шундай экан, Ўзбекистон ҳам қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга ҳар қачонгидан кўп эътибор бераётгани бежиз эмас. Президентимиз қишлоқ хўжалиги соҳаси вакиллари билан самимий мулоқот ўтказди, тизимда самарали, намунали фаолият кўрсатаётганларни мукофотлади. Бу соҳага алоҳида эътибор берилаётганининг бир кўринишидир.

Одатда давлатимиз раҳбари қайси йўналишда йиғилиш ўтказса, ўша соҳа вакилларига, албатта, қатор имтиёзлар, имкониятлар беради. Тўғри, камчиликлар жиддий таҳлил қилинади, ютуқлар эътироф этилади. Энг муҳими, ўша тизимни ривожлантиришнинг аниқ ва истиқболли йўллари шундоқ кўрсатиб бериладики, улар дастуриламал вазифасини ўтайди. Қишлоқ хўжалиги соҳаси вакиллари билан мулоқотда ҳам тизим ходимларини хурсанд қиладиган яхши янгиликлар айтилди. Эътиборли жиҳатлардан бири — эндиликда пахта ва ғалла йўналишидаги фермерларнинг алоҳида рейтинги юритиладиган бўлди.

Шунга қараб камида 10 йилдан ортиқ ишлаётган, кредит, лизинг ва солиқдан муддати ўтган қарзи бўлмаган фермерларга Қишлоқ хўжалиги жамғармасидан берилаётган имтиёзли кредит ставкалари янада пасайтирилади. Рейтингда юқорида турган фермерларга кредит ставкаси пахта учун 8 фоиз, ғалла учун 10 фоиз бўлишининг ўзи катта ёрдам. Тома-тома кўл бўлур деганларидек, арзимасдек кўринган рақамлар бирлашганда катта миқдорга айланади.

Боғдорчилик хўжаликларида ҳам муҳим қадамлар ташланяпти. Пахта ва ғаллада бўлгани каби мева-сабзавот йўналишидаги фермерлар учун ҳам арзонлашган нархда ўғит ва ёқилғи харид қилиш имконияти яратилади. Интенсив боғ ташкил қиламан деган боғбонларга 7 йилга 3 йиллик имтиёзли давр билан 14 фоизли кредит бериладиган бўлди. Музлаткичли омбор учун кредит фоизининг асосий ставкадан ошган 8 фоизгача қисми тадбиркорлик компанияси томонидан қопланади. Бу имтиёз, айниқса, мева экспорти билан шуғулланадиган боғбонларни янада руҳлантиради. Савдони ривожлантириш компанияси сабзавот экспортчилари ва боғбонларга қадоқлаш харажатининг 50 фоизини компенсация қилади. Сертификатланган кўчат сотиб олганларга харажатининг 50 фоизи бюджетдан тўланади, мева турига қараб шпалерлар учун фермерларга субсидиялар ажратилади. Буларнинг бари боғбонга, деҳқонга молиявий манфаат келтирадиган имкониятлар.

> **Пахта ва ғаллачилик билан шуғулланадиган фермерларга ўзининг ерида чорвачиликни йўлга қўйиши учун 20 сотихгача жойда енгил конструкцияли бино қуришга рухсат берилиши ҳам айни муддао бўлди. Чунки шу масала ҳам уларни қийнаб келаётган муаммолардан бири эди.**

Энг илғор фермерлар, энг миришкор боғбон ва деҳқонлар, энг фаол 100 экспортчи Хитой, Туркия, Нидерландия, Францияда ўқитилиши кўпчиликни қизиқтираётгани аниқ. Уларнинг йўл ҳақи ва меҳмонхона харажати тўлиқ қоплаб берилади. Бундай шароит аввал бўлмаган. Давлатимиз раҳбари илм ва изланиш бўлмаган соҳада ривожланиш ҳам, юксалиш ҳам, тараққиёт ҳам бўлмаслигини таъкидлади. Чиндан, аввалари беписандлик билан қаралган деҳқончиликнинг бугун ўзига хос замонавий илми бор. Деҳқон ҳам янгича ишлаши, илғор технологияларни билиши керак. Фермерликни-ку, айтмасак ҳам бўлаверади. Қишлоқ хўжалигининг ҳар бир жабҳасида давр билан ҳамнафаслик бўлмас экан, тараққиёт ҳам, иқтисодий ўсиш ҳам бўлмайди.

Муҳаббатхон МАДУМАРОВА,
Улуғнор туманидаги
“Юсуфжон ери” кўп тармоқли
фермер хўжалиги раҳбари,
“Меҳнат шуҳрати”
ордени соҳиби

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН: ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ ЙЎЛИ

Бошланиши 1-бетда

Унда сўзга чиққанлар мамлакатимиздаги ўзгаришлар барча муҳим соҳалар — давлат бошқаруви, суд-ҳуқуқ тизими, таълим, соғлиқни сақлаш ва рақамли ривожланишни қамраб олаётганини қайд этди. Президентимиз раҳбарлигида юртимизда ижтимоий-иқтисодий ва демократик ислоҳотларнинг янги даври кечаётгани, мазкур китоб ушбу тараққиёт йўлини ўзида таҳлилий акс эттиргани билан аҳамиятли экани таъкидланди.

Экспертлар китобни нафақат ислоҳотлар солномаси, балки бугунги кунда Марказий Осиёда барқарорлик ва бирдамлик драйвери вазифасини бажараётган мустаҳкам, жадал ривожланаётган ва ўзига ишонган мамлакат сифатида янги Ўзбекистоннинг қарор топиши рамзи дея таърифлади.

Қайд этилганидек, китоб мамлакатимизнинг стратегик ривожланиш йўналишини ҳар томонлама таҳлил қилиб, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий соҳалардаги чуқур ўзгаришларни ёритиб беради. Унда иқтисодиётни эркинлаштириш, фуқаролик жамиятини мустаҳкамлаш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳамда Ўзбекистоннинг халқаро жараёнлардаги фаол иштирокчи сифатидаги ролини кучайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган.

Китобнинг инглиз тилидаги нашри аллақачон халқаро миқёсда кенг эътирофга сазовор бўлган. Жумладан, 16-17 сентябрь кунлари китоб тақдимоти Вашингтонда АҚШ Конгресси биносида, шунингдек, БМТнинг Нью-Йоркдаги бош қароргоҳида муваффақиятли ўтказилган эди. Бу воқеалар чет эллик мутахассислар, сиёсатчи ва дипломатлар орасида катта қизиқиш уйғотиб, янги Ўзбекистон қиёфасини жаҳон майдонида оммалаштиришга хизмат қилмоқда.

> **Китоб мамлакатимизнинг стратегик ривожланиш йўналишини ҳар томонлама таҳлил қилиб, сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий соҳалардаги чуқур ўзгаришларни ёритиб беради. Унда иқтисодиётни эркинлаштириш, фуқаролик жамиятини мустаҳкамлаш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳамда Ўзбекистоннинг халқаро жараёнлардаги фаол иштирокчи сифатидаги ролини кучайтириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилган.**

“Янги Ўзбекистон: Шавкат Мирзиёев йўли” китоби мамлакатимизнинг ўзгариш жараёнини батафсил тасвирловчи фундаментал асардир. Нашр чет эллик китобхонларга мўлжалланган бўлиб, уларга Ўзбекистондаги ислоҳотларнинг мақсади, моҳияти ва ютуқларини чуқурроқ тушуниш имконини беради.

Бир сўз билан айтганда, ушбу китоб Президентимиз раҳбарлигида мамлакатимизни модернизация қилиш ва очиқлик сиёсатини юритиш йўлида эришилган ютуқларнинг ёрқин намунаси сифатида намоён бўлди.

Мазкур тадбир Президентимиз ташаббуси билан амалга оширилаётган ислоҳотларни муҳокама қилиш учун муҳим майдон вазифасини ўтагани билан аҳамиятли бўлди.

Лутфулла СУВОНОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ЎЗБЕКИСТОН — ПАРАГВАЙ: ҚИТЪАЛАР ВА ОКЕАНЛАР ОРҚАЛИ МУЛОҚОТ

Шу йил 11-13 декабрь кунлари Парагвай Президенти Сантьяго Пенья расмий ташриф билан Ўзбекистонда бўлади. Ушбу ташриф 2001 йил август ойида ўрнатилган дипломатик алоқаларга қарамай, ҳозиргача нисбатан вазмин ривожланиб келаётган икки томонлама муносабатлар тарихида муҳим воқеа бўлиши кутилмоқда.

Давлатлар ўртасидаги масофанинг узоқлиги ва мунтазам сиёсий алоқаларнинг камлиги ўзаро ҳамкорликни фаоллаштиришга объектив равишда тўсқинлик қилган бўлсада, бугунги кунда мамлакатлар шерикликни чуқурлаштиришга ўзаро қизиқиш билдирмоқда.

Парагвай Жанубий Американинг марказида жойлашган давлат. Бу минтақанинг жадал ривожланаётган давлатларидан бири бўлиб, кучли аграр сектор ва электр энергиясига таянади. Мамлакат соя, мол гўшти, маккажўхори ва бошқа турдаги қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг йирик экспортчиси ҳисобланади. Бразилия ва Аргентина билан қўшма гидроэлектр станциялари туфайли дунёдаги энг йирик гидроэнергетика манбаларидан бирига эга.

Парагвайнинг ташқи сиёсати бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмаслик, халқаро ҳамкорликка прагматик ёндашув ва иқтисодий дипломатияга устувор аҳамият бериш тамойилларига асосланади. Ушбу йўналишлар кўп жиҳатдан Ўзбекистоннинг прагматизмга амал қиладиган, барча шериклар билан ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтириш ва ишончли мулоқотни мустаҳкамлашга интилаётган замонавий ташқи сиёсат йўналишига ҳамоҳангдир.

Парагвай учун экспортни рағбатлантириш ва инвестицияларни жалб қилиш учун Жанубий Америка минтақавий интеграция бирлашмаларига аъзоликдан фойдаланиш муҳим роль ўйнайди. Бу Ўзбекистоннинг халқаро иқтисодий жараёнларга жалб этилишини чуқурлаштириш борасидаги саъй-ҳаракатларига ҳамоҳанг ёндашувдир.

Шу билан бирга, Ўзбекистон ва Парагвай қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ҳамкорликни ривожлантириш учун катта имконият мавжуд. Парагвай қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва қайта ишлаш бўйича ноёб ваколатларга эга мамлакат, Ўзбекистон эса замонавий сув тежовчи технологиялар, янги бошқарув усуллари ва инновацион ечимларни жорий этиш орқали ўз аграр секторини фаол модернизация қилмоқда. Тажриба, технологиялар алмашиш, қишлоқ хўжалиги, иқлимга чидамли экинлар ва аграр логистика бўйича қўшма лойиҳалар ҳамкорликнинг муҳим йўналишлари бўлиши мумкин.

Яна бир истиқболли йўналиш — электр энергетикаси. Катта гидроэнергетика ресурсларига эга бўлган Парагвай йирик энергетика объектларини бошқариш, электр энергиясини экспорт қилиш ва замонавий энергетика ечимларини жорий этиш бўйича муҳим ваколатларга эга. Энергетика тизимини жадал модернизация қилаётган ва қайта тикланадиган энергия манбаларига йирик инвестицияларни жалб қилаётган Ўзбекистон ҳам Парагвайда ўзаро ҳамкорликнинг фойдали шаклларини топиши мумкин — тажриба алмашишдан тортиб, энергетика бошқарувининг муваффақиятли моделларини ўрганишгача.

География жиҳатдан узоқлиги ва ўхшаш муаммоларга қарамай — иккала давлат ҳам тўғридан тўғри денгизга чиқиш имкониятига эга эмас. Ўзбекистон ҳамда Парагвай ўртасида савдо алоқалари ҳажми кичик бўлса-да, ҳали ҳам мавжуд. Шунга қарамай, бугунги кунда Ўзбекистон ҳам, Парагвай ҳам ташқи савдо географиясини кенгайтириш, янги инвестицияларни жалб қилиш, миллий маҳсулотлар ва технологияларни жаҳон бозорларига олиб чиқишга интилиб, иқтисодий дипломатияни фаол ривожлантирмоқда. Шу маънода, ўзаро савдони кенгайтириш, саноат, қишлоқ хўжалиги, транспорт, қайта ишлаш, энергетика соҳаларида кооперацияни йўлга қўйиш, иқтисодий ислоҳотлар ва муҳим тармоқларни модернизация қилиш борасида тажриба алмашиш учун жиддий истиқболлар очилмоқда.

Ўзбекистоннинг нафақат товарлар, балки технологиялар, компетенциялар, таълим ва муҳандислик ечимлари экспортини фаол кенгайтириш нияти замонавий технологияларни жалб қилиш, қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш ва иқтисодиётни диверсификация қилишга интилаётган Парагвай манфаатларига тўлиқ мос келади. Бу аниқ лойиҳа ва ташаббусларга бой амалий ҳамкорликка ўтиш учун қулай замин яратади.

“Дунё” АА

www.yuz.uz — yuz.uznews — yuz_official — yuz.uz_news — iz

Муносабат

БАРҚАРОР ТАРАҚҚИЁТНИНГ ЯНГИ ЦИВИЛИЗАЦИОН МОДЕЛИ

Давлатимиз раҳбарининг “Буюк аждодларимизнинг бетакрор ва ноёб илмий-маънавий мероси биз учун ҳаракатдаги ҳаётий дастурга айланиши керак. Бу ўлмас мерос бизга ҳамиша куч-қувват ва илҳом бағишлаши лозим” деган сўзлари китобнинг “Асрий донишмандлик ва Буюк уйғониш оҳангида бонг ураётган тамаддун юрти” бобининг асосий мазмунини белгилайди.

Бошланиши 1-бетда

Ушбу фалсафий китоб ўзбек тилига ҳам таржима қилиниб, китобхонлар эътиборига ҳавола этилди. Тақдимот доирасида покистонлик сиёсатчи ва экспертлар, шунингдек, хорижий дипломатлар асарда илгари сурилган ғояларни юксак баҳолади. Хусусан, Покистон ахборот ва радиоэшиттириш вазири Атаулла Тарар қайд этганидек, янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси нафақат Покистон, балки бутун Шарқ мамлакатлари учун илғор намуна бўлмоқда.

Муҳаммад Аббос Хон ўз асарини **“Янги давр тасодифан шаклланмайди. Аввало, у инсон шуурида уйғониб, кейин ҳаётимизда намоён бўлади”** деган теран фикр билан бошлайди. Ёзувчининг қайд этишича, Учинчи Ренессанс ғояси вақт билан чегараланмайдиган, абадий маънавий қудратга эга улкан концепт ҳисобланади.

Ушбу китобга Покистон Бош вазири Муҳаммад Шаҳбоз Шарифнинг сўзбоши ёзгани эса Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг ғоялари ҳамда глобал ташаббусларига бўлган чуқур ҳурмат ва эътирофнинг ёрқин ифодаси, албатта. Бош вазир ўз сўзбошисида бундай ёзади: **“Бу китоб қадрдон дўстим, Жаноби Олийлари Шавкат Мирзиёев томонидан асос солинаётган “Учинчи Ренессанс” концепциясини янада чуқур англашга ёрдам беради. Аждодлар маънавий меросига таянган бу улуғвор ғоя бутун инсониятнинг фаровон келажагига хизмат қилиши шубҳасиздир”.**

Асарнинг мазмун-моҳиятига эътибор қаратсак, унда мамлакатимиз етакчисининг фалсафий қарашлари, стратегик фикрлари ҳамда янги Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг амалий натижалари ҳаётий мисоллар билан ёритилганини кўрамиз. Китоб ўқувчини нафақат таҳлилий мулоҳазага чорлайди, балки юртимиздаги янгиланиш жараёнларининг моҳиятини янада теран ҳис қилишга ундайди.

Халқлар манфаатига йўналтирилган янги тафаккур парадигмаси

Мазкур китобнинг “Вақт измига бўйсунмас абадий ғоялар” номли боби муаллиф томонидан Учинчи Ренессанс замонавий дунё ва инсоният тараққиёти учун бунёд этилаётган мутлақо янги глобал модель сифатида талқин этилиши билан эътиборга молик. Асарда қайд этилганидек, Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этиш ташаббуси орқали умумбашарий қадриятларга асосланган келажак доктринаси жаҳон ҳамжамиятига етказилмоқда.

Муаллиф айтганидек, тамаддунларнинг юзага келиши учун инсонларни бирлаштира оладиган, уларнинг интилишларини тараққиётга йўналтира оладиган улкан ва илғор ғоялар туғилиши шарт. Бундай ғоялар инсон тафаккурини, илм-фан, маданият, иқтисодиёт ва технологиялар ривожини тубдан ўзгартира олади. Шу маънода, ёзувчи Учинчи Ренессансни барча халқлар манфаатига йўналтирилган янги тафаккур парадигмаси, дея баҳолайди.

Қолаверса, Учинчи Ренессанс ғояси маърифат, тинчлик ва мулоқот қадриятларига таянган чуқур трансформация жараёни сифатида ёритилган. “Хайрли иш яхши ниятдан бошланади” деган талқин эса асарнинг фалсафий асосларидан бири сифатида ифодаланиб, ҳақиқий янгиланиш инсон қалбидаги эзгулик ҳамда адолатга интилишдан бошланиши таъкидланади.

Муҳаммад Аббос Хон ушбу китобда янгича инсонпарвар ёндашувни алоҳида қайд этиб, бундай ёзади: **“Инсоният тарихида давлат ёки империядан ҳам барқарорроқ нарса бор бу — буюк ғоялардир. Улар тарих йўналишини ўзгартириб, келажакни шакллантиради. Ана шундай концепциялардан бири Учинчи Ренессанс пойдеворини яратиш ташаббусидир. Ушбу ғоя инсоният тафаккурининг улкан уммонига қуйилувчи қудратли дарёга ўхшайди”.**

Эътибор беринг, мазкур матнда “Янги Ўзбекистон” тушунчасининг илмий ва тарихий аҳамияти очиб берилган, унинг замирида, бир томондан, бугунги ҳамда келажак авлодларнинг Учинчи Ренессансни барпо этишга қаратилган эзгу мақсадлари, иккинчи томондан эса аждодларимиз бошлаб берган Биринчи ва Иккинчи Ренессанслар руҳи ва орзулари мужассам.

Муаллиф наздида Ўзбекистондаги Учинчи Ренессанс фақатгина мамлакатнинг ўзи учун эмас, балки минтақа, эҳтимол, бутун дунё тараққиёти учун муҳим аҳамият касб этади. Бу ғоя янги, янада уйғун ва самарали дунёни шакллантиришга хизмат қилади.

Бу ҳали ҳаммаси эмас. Асарда Учинчи Ренессанс лов этиб ёниб, тез сўниб қоладиган ҳодиса эмаслиги, аксинча, қоронғуликни аста ёритувчи нурга қиёсланади. Муаллифнинг таъкидлашича, агар Биринчи Ренессансда инсон “Мен яратувчиман”, Иккинчи Ренессансда “Мен тадқиқотчиман” деган бўлса, Учинчи Ренессансда у “Мен олам яхлитлигининг бир бўлагиман” деган кўрсатмага эга бўлиши зарур. Бу орқали халқимизнинг уч минг йиллик маънавий тажрибаси яна бир бор эътироф этилган.

Асар якунида муаллиф Ўзбекистонни инсоният тамаддунига беназир ҳисса қўшган юрт сифатида тасвирлаб, **“Баъзи мамлакатлар китоб саҳифаларига ўхшайди — ўқисанг, ёпиб қўясан. Аммо муқаддас Ўзбекистоннинг тарихи келажакни белгилайдиган китобдир. Бу заминнинг ўтмишини ўрганган инсон ҳеч қачон аввалгидай қолмайди. Чунки ҳақиқий тарих ўргатмайди, балки мулоҳазага чорлайди, фикрлашга, хулоса қилишга ундайди”,** дея изоҳлайди.

Маънавий мерос — Учинчи Ренессанснинг мустаҳкам пойдевори

Маънавий мерос Учинчи Ренессанснинг энг мустаҳкам пойдевори, Ўзбекистон эса асрий донишмандлик ва буюк уйғониш оҳангини қайта жонлантираётган тамаддун бешиги экани асарда ҳаётий мисоллар ҳамда Осиё, Европа, АҚШ сиёсатчи ва тарихчи олимларининг асарларидан келтирилган иқтибослар орқали ёрқин тасвирланган. Минг йиллар давомида шаклланган бебаҳо маънавий ва маданий хазина бугунги янги Ўзбекистон тараққиётига куч-қувват бераётгани яна бир бор кўрсатиб берилган.

Муаллифнинг асарни яратишда Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг **“Ҳозирги замон ва Янги Ўзбекистон”** номли фундаментал китобидан илҳом олгани равшан сезилиб туради. Хусусан, “Учинчи Ренессанс — Буюк ипак йўли инновацион ғояларининг вориси” деб номланган боб давлатимиз раҳбари томонидан Буюк ипак йўли анъаналарини замонавий шароитда қайта тиклаш ҳақида илгари сурилган ғоялар ва бу жараённи олдинга етаклаётган иқтисодий-стратегик ташаббусларга бағишланган.

Муаллиф фикрича, Буюк ипак йўли фақат тарих саҳифаларида қолиб кетмаган, у бу муқаддас юртнинг қалбида, халқнинг хотирасида ва маданий ўзлигида ҳамон тирик. Учинчи Ренессанс ғояси эса бу улкан меросни янги аср талаби, глобал тараққиёт тезлиги ҳамда замонавий Ўзбекистоннинг маънавий-иқтисодий ривожланиш йўли билан уйғун равишда бирлаштиради.

Асарда муаллиф бундай дейди: **“Жаноб Шавкат Мирзиёевнинг Буюк ипак йўлини янги тарихий шароитда тиклаш ташаббуси шунчаки стратегик қарор эмас. У дунёга ‘Ипак йўли дарвозалари’ни очар экан, янгиликка интилади, янгилик яратади. Менинг назаримда, бу янги дунё тартибига янгича чақириқдир. Фарқлар ажратилмайдиган, балки бойитиладиган, глобал бирлик эса миллий ўзликка ҳурматдан бошланадиган дунёни қуришга даъватдир”**.

Муаллиф таъкидлаганидек, Буюк ипак йўли анъанасини тиклаш биргина иқтисодий ёки дипломатик лойиҳа эмас. Бу ишонч фалсафаси, қўрқув, ёпиқлик ва яккаланишга қарши кураш ҳамдир. Бир пайтлар карвон йўллари шаҳарларни ва тамаддунларни боғлагани каби бугун ҳам очиқлик, ҳамкорлик ҳамда самимият билан қалблар ва тафаккурларни бирлаштириш мумкинлиги ҳақидаги улкан эзгуликдир.

Қайд этилганидек, бугун Ўзбекистоннинг жаҳон бозорларига муносиб чиқиши ва Буюк ипак йўлини замонавий таъбир билан тиклаши — мамлакатнинг устувор мақсадларидан бири. Чунки ушбу ҳаракатлар ва ташаббуслар Учинчи Ренессанснинг мустаҳкам пойдеворини барпо этишда муҳим ўрин тутади. Шу билан бирга, асарда ги **“XXI асрда Ўзбекистон, кўп асрлар аввал бўлганидек, яна дунёга юзланмоқда: интеллектуал тараққиёт ва уйғун иқтисодий ҳамкорликни ривожлантириш борасида Ўзбекистон учун янги уйғониш даври бошланди”,** Хитой, Марказий Осиё, Яқин Шарқ ва Европани боғловчи транспорт йўлаклари тизими бўлган янги Ипак йўли ҳақида билдирилаётган фикрлар Учинчи Ренессансни бунёд этиш жараёнларининг шиддатини ҳам яққол намоён қилади.

Таълим — асосий ҳаракатлантирувчи куч

Китобхон эътиборини ўзига алоҳида жалб этадиган яна бир боби “Уйғониш даври илм-фан ва маърифатдан бошланади” деб номланган. Негаки, бугун мамлакатимизда Ренессанснинг учинчи тўлқини янада жадал намоён бўлмоқда.

Маърифат, илм-фан ва таълим Учинчи Ренессанс сари дадил амалий қадамлар қўяётган Ўзбекистоннинг асосий ҳаракатлантирувчи кучига айланди. Янги Ўзбекистонда илм-фан, инновацион технологиялар ва илғор кашфиётлар барчамиз орзу қилган ушбу уйғонишнинг ҳаётбахш руҳини юксалтирмоқда. Аждодларимизнинг маънавий илдизлари эса замонавий Ўзбекистон тараққиётида ўзининг мустаҳкам ҳамда муносиб ифодасини топаётир.

Айниқса, Президент мактаблари ўз азму шижоати, бунёдкорлик салоҳияти билан Учинчи Ренессанс пойдеворини бунёд этаётган ёшларимизнинг ижодхоналарига айланган, десак айни ҳақиқат. Ўзбекистон янги авлодни — илғор фикрлайдиган инсонларни шакллантирмоқда. Миллат етакчиси орзу қилаётган Ренессансни давом эттириш, янада чуқурлаштириш ҳам айнан уларнинг зиммасидадир.

“Президент мактаблари, — деб ёзади покистонлик адиб, — Шавкат Мирзиёевнинг шахсий ташаббуси билан ташкил этилган инновацион умумтаълим муассасалари тармоғидир. Бундай мактабларни ташкил этишдан мақсад — замонавий дунё ўзларининг жаҳон миқёсидаги илмий ютуқ ва кашфиётлари билан инсоният ривожига улкан ҳисса қўшган деган фикрлари Ўзбекистон, Германия, Британия, АҚШ, Франция каби давлатларнинг етук олимлари асарларидан олинган иқтибослар орқали баён этилган.

Давлатимиз раҳбарининг **“Буюк аждодларимизнинг бетакрор ва ноёб илмий-маънавий мероси биз учун ҳаракатдаги ҳаётий дастурга айланиши керак. Бу ўлмас мерос бизга ҳамиша куч-қувват ва илҳом бағишлаши лозим”** деган сўзлари китобнинг “Асрий донишмандлик ва Буюк уйғониш оҳангида бонг ураётган тамаддун юрти” бобининг асосий мазмунини белгилайди.

Буюк аждодларнинг маънавий меросига таянган Учинчи Ренессанс ғояси покистонлик адиб наздида фақат сиёсий ташаббус сифатидагина эмас, балки бутун инсониятнинг адолатли, маърифатли ва бунёдкорликни шиор қилган келажаги учун ўзига хос гуманитар-маданий платформа тарзида намоён бўлади. Шундан келиб чиқиб, муаллиф **“Шавкат Мирзиёевнинг ғояси инсон тафаккурининг бемисл уммонига қуйилувчи қудратли дарёга ўхшайди. Фикримча, бу ғоялар нафақат Ўзбекистон келажаги учун асос, балки янги, янада уйғун ва самарали дунёни шакллантиришнинг инновацион модели ҳамдир. Чунки бу концепция фан, маданият, технологиялар ва инсонпарварлик қадриятларини уйғунлаштирган ҳолда инсоният тамаддунини тизимли равишда ўзгартириб, янгилаб боришни таклиф этади”** деб ёзади.

Эътиборга молик жиҳатларидан яна бири шундаки, ёзувчи ўз фикрини аниқ тарихий ҳужжатли маълумотлар, кўплаб ишончли манбалар ва европалик таниқли олимларнинг гувоҳликлари асосида исботлашга ҳаракат қилади. “Ўша давр мутафаккирлари, олимлари ва маданият арбобларининг аксарияти айнан туркий муҳитдан — Хоразм, Бухоро, Самарқанд, Шош, Фарғона ва Насаф каби муаззам заминларда етишиб чиққан” деб уни европалик тарихчиларнинг асарларида келтирилган мисоллар ва тарихий далиллар орқали исботлайди.

Хусусан, ушбу китобда таниқли олим Фредерик Старрнинг (АҚШ) фикрини ўқир экансиз, жуда қизиқ бир тарихий далил эътиборингизни тортмай қолмайди. Муаллиф ўз асарида бундай ёзади: “XI асрда яшаган араб олими Абу Али аль-Мисрий араб тилида ижод қилган барча “даврнинг энг муносиб кишилари” рўйхатини тузганида, умумий 415 кишининг учдан бир қисми Марказий Осиёдан чиққан, яъни туркийлар эди. Айниқса, табиий фанлар, фалсафа ва математика соҳаларида Марказий Осиёнинг устунлиги яққол кўзга ташланади — бу йўналишда минтақа олимлари умумий сонининг 90 фоизини ташкил этган. Бу олимларнинг она тили асосан туркий тиллар оиласига мансуб бўлган”. Фредерик Старр алоҳида жўшқинлик билан ишончли тарзда фикр билдириб, ислом олтин асрининг ҳақиқий интеллектуал маркази Марказий Осиё бўлганини таъкидлайди. Ана шундай марказлар, асосан, ҳозирги Ўзбекистоннинг Урганч, Хива, Бухоро, Самарқанд, Насаф, Шош (Тошкент) Марғилон каби ўнлаб шаҳар ва қишлоқлари бўлганини қайд этади.

Бинобарин, китобда Учинчи Ренессанс пойдеворини яратиш мақсади мустаҳкам тарихий асосга эга экани алоҳида таъкидланади.

Юксак билим ва буюк кашфиётлар бешиги

Муаллиф ўз асарида бутун инсоният меросига айланган, Биринчи ва Иккинчи Ренессансни яратишда беназир ҳисса қўшган Ал-Хоразмий, Ал-Фарғоний, Абу Райҳон Беруний, Ибн Сино, Мирзо Улуғбек каби буюк алломалар ҳақида атрофлича сўз юритади. Бу борада алоҳида боб ажратилиб, унинг аксарият саҳифалари ислом оламининг Имом Бухорий, Имом Термизий, Имом Замахшарий, Баҳоуддин Нақшбанд каби маънавий пешволари ижодий меросига бағишланган.

Жадидчилик феномени — XIX асрнинг охирида Ўзбекистонда шаклланган маърифатпарварлик ҳаракати ҳам таҳлил қилинади. Муаллиф таъкидлайдики, жадидлар учун халқни маърифатлаштириш тараққиётнинг калити бўлган. У ислоҳотларнинг ғоявий жиҳатларини, миллий онг уйғониши ва маънавий янгиланиш масалаларини покистонлик буюк файласуф Муҳаммад Иқбол фалсафаси билан қиёсий таҳлил қилади.

Ислоҳотлар таълим билан, иқтисодий тараққиёт эса инсонпарварлик тамойилларини тиклаш билан бирга кечганда барқарор тараққиётга эришиш мумкин. Шу маънода Ўзбекистон интеллектуал компас-қутбнамо бўлиб, Евроосиёнинг қоқ юрагида жойлашган мамлакат сифатида яна янги ташаббус ва мулоқотлар марказига айланмоқда. “Иккинчи Шарқ Уйғониш даври” сифатида Темурийлар Уйғониш даврига мурожаат қилишнинг долзарблиги шундан келиб чиқади.

Зеро, Ренессанс тажрибаси энди фан, маънавият, маданият ҳамда инновацияларнинг ягона, уйғун ривожланиш моделига бирлаштирилади. Бу эса “келажак формулаларини” яратиш имконини беради. Шунинг учун китобнинг бешинчи боби асосий ўринни эгаллайди. У Ўрта асрлар даврининг буюклиги ва келажакка интилаётган замонавий воқелик ўртасидаги ўзига хос кўприк бўлади. Темурийлар Уйғониш даври Амир Темур ва унинг авлодлари — Улуғбек, Шоҳруҳ, Ҳусайн Бойқаро ва бошқалар ҳукмронлик қилган замондир. У ҳозирги Ўзбекистон ҳудудида XIV-XVI асрларда гуллаб-яшнаган улкан маданий ва илмий кўтарилишдир. Биринчи Шарқ Ренессансини буюк даҳолар — Хоразмий, Беруний, Ибн Сино каби алломалар яратган бўлса, иккинчиси билим, куч ва санъат уйғунлигида содир бўлди. Бунда ташаббус ва режалар давлат сиёсатига, илм-фан эса салтанат таянчига айланди.

“Жаноб Шавкат Мирзиёевнинг таъбири билан айтсак деб ёзади муаллиф, **замонлар ўтади, муҳит ўзгаради. Бугунги пойдевор натижасини ўзбек халқи, албатта, кўради. Ёшларимиздан яна кўплаб бухорийлар, берунийлар, улуғбеклар етишиб чиқади”.**

Дарҳақиқат, буюк тафаккур тарихий билим ва ҳақиқатга интилиш бор жойда ҳамиша давом этади. Ўзбекистон тарихи бу заминдан етишиб чиққан жаҳонга машҳур даҳоларга бой. Агар ҳозирги авлод сифатли таълим, илмий мадад ва фикр эркинлигидан баҳраманд бўлса, Президентимизнинг сўзлари рўёбга чиқиши шубҳасиз.

Хулоса ўрнида

Умуман олганда, покистонлик машҳур ёзувчи ҳамда публицист Муҳаммад Аббос Хоннинг китоби моҳияти ва аҳамияти ҳақида жуда кўп фикр билдириш ва таҳлил қилиш мумкин.

Энг муҳими, ушбу асар, шубҳасиз, Учинчи Ренессанс сари дадил қадамлар қўяётган янги Ўзбекистонда амалга оширилаётган ислоҳотлар моҳиятини чуқур англашга, бу борада теран мушоҳада юритишга ёрдам беради. Ҳар қандай ўқувчини кенг мулоҳазага чорлайди — унда давлатимиз раҳбарининг тарих девор эмас, балки кўприкка, келажак эса рақобат эмас, балки ҳамкорлик майдонига айланади деган фикрлари аниқ мисоллар орқали ифода этилгани билан янада таъсирлидир.

Бу асар китобхонга Ўзбекистоннинг маданий янгиланиш, халқлар мулоқоти ва ижодий ҳамжиҳатлик майдонига айланиб бораётганини чуқурроқ англаш имконини бериши шубҳасиз.

Дарвоқе, покистонлик сиёсатчи ва илмий экспертлар фикрича, ёзувчи Муҳаммад Аббос Хоннинг ушбу китоби, унда кўтарилган фикр ва талқинлар нафақат Покистонда, балки бутун Европа ва бошқа мамлакатларда ҳам юқори баҳоланмоқда.

Абдулазиз АБДУЛЛАЕВ,
сиёсатшунос

КОНСТИТУЦИЯ — инсон қадри, эркинлик, тенглик ва адолат гарови!

УШАЛАЁТГАН МИЛЛИОНЛАБ орзулар асоси

Шаҳзод БАХТИЁРОВ,
Жиноят ишлари бўйича Деҳқонобод тумани суди раиси

2025 йил Ўзбекистон давлатчилигида туб бурилиш даври — тараққиёт ўзани кенгайиб, янги ривожланиш босқичига асос бўлган йил сифатида тарихда қолиши шубҳасиз. Зеро, кейинги 7-8 йилдаги ислоҳотлар шиддати ва юксак самарасини алоҳида эътироф этган ҳолда айни пайтда янги Ўзбекистон дунё жамоатчилиги диққат-марказида экани, шунга мос равишда ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, қўйингки, барча жабҳада тарихий янгиланишларга юз тутаётгани, оламшумул катта натижалар қўлга киритилаётгани, бу эса ўз навбатида, янгидан янги мақсадларга йўл очаётганини таъкидлаш ўринли.

Бунда Президентимизнинг 8 декабрь — Ўзбекистон Республикаси Конституцияси куни муносабати билан халқимизга йўллаган табригида қайд этилганидек, “Ҳеч шубҳасиз, халқимиз сиёсий-ҳуқуқий тафаккури ҳамда юксак хоҳиш-иродасининг ифодаси бўлган Конституциямизда муҳрлаб қўйилган қоида ва тамойиллар Янги Ўзбекистонни барпо этишда барчамиз учун беқиёс куч-ғайрат, ишонч ва илҳом манбаи бўлиб хизмат қилмоқда”.

Дарҳақиқат, кейинги вақтларда барча соҳа ва тармоқларда қўлга киритилаётган натижаларимиз замирида, энг аввало, инсонпарварлик ва халқпарварлик тамойиллари мужассам. Зеро, жорий йилда аҳоли жон бошига даромад 3500 долларни ташкил этгани, мактабгача таълимда қамров 78 фоиз, олий таълимда эса 42 фоизга етгани, аҳолининг ўртача умр кўриш даражаси 73,8 ёшдан 75,1 ёшга узайгани ҳам фикримизни тасдиқлайди.

> **ЯНГИ КОНСТИТУЦИЯВИЙ НОРМАЛАР, УМУМАН, КОНСТИТУЦИЯ ТЎҒРИДАН ТЎҒРИ ИШЛАЙДИГАН ҲУЖЖАТ БЎЛИШИ, ЯЪНИ УНИНГ НОРМАЛАРИНИ СУДЛАРДА ТЎҒРИДАН ТЎҒРИ ҚЎЛЛАШ АМАЛИЁТИНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ МАҚСАДИДА ОЛИЙ СУД ПЛЕНУМИНИНГ ТЕГИШЛИ ҚАРОРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ.**

Аввало, янги таҳрирдаги Конституциямизда илгари амалда бўлган “давлат — жамият — инсон” парадигмаси “инсон — жамият — давлат” тамойилига ўзгартирилиб, Ўзбекистон ижтимоий давлат сифатида эълон қилингани, шу асосда “инсон қадри учун” ғояси барча йўналишдаги ислоҳотлар мақсад-моҳиятига айланганини қайд этиш жоиз.

Бинобарин, кейинги йилларда айни йўналишдаги ислоҳотлар самараси ўлароқ 1 миллион нафардан зиёд фуқаро камбағалликдан чиқарилди, камбағаллик даражаси 6,6 фоизга туширилди. Ўз навбатида, иқтисодиётни барқарор ривожлантириш, юртдошларимиз учун муносиб турмуш даражасини таъминлаш, мустаҳкам ҳуқуқий тизим ва очиқ жамият барпо этиш йўлидаги кенг кўламли ислоҳотлар дунё жамоатчилиги томонидан муносиб эътироф этилмоқда. Хусусан, 2025 йилда Барқарор ривожланиш мақсадлари индексида Ўзбекистон 19 поғона юқори кўтарилиб, Шарқий Европа ва Марказий Осиё минтақасида энг жадал ривожланаётган мамлакат сифатида қайд этилди. Глобал инновация индексида юртимиз Марказий ва Жанубий Осиё мамлакатлари бўйича кучли учликдан жой олди. “S&P”, “Fitch” ва “Moody’s” каби нуфузли халқаро агентликлар томонидан Ўзбекистоннинг суверен кредит рейтинги оширилди.

Очиғи, ушбу рўйхатни яна узоқ давом эттириш мумкин. Асосийси, буларнинг барчаси Бош қонунимизда давлатнинг ижтимоий мажбуриятларига оид нормалар қарийб уч баравар ортгани ҳамда шу асосда ҳар бир инсоннинг ўз салоҳиятини рўёбга чиқариши, яъни ўқиши, ишлаши, умуман, фаровон яшаши йўлидаги янгиланишлар самарасидир.

Ижтимоий давлатга хос ёндашув таълим, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, Конституция нормаларини судларда тўғридан тўғри қўллаш, экология ва ёшлар масаласи, очиқлик сиёсати, иқтисодиёт ва тадбиркорликни ривожлантириш, одил судловга эришиш ва судьялар мустақиллигини таъминлашда ўз ифодасини топди.

Конституция устуворлиги, биринчи навбатда, судларда намоён бўлиши лозим. Чунки судга иши тушган ҳар бир инсон эрки ва ҳуқуқи айнан Конституция билан ҳимояланганини ҳис қилиши лозим.

Шу ўринда янги таҳрирдаги Конституциямизга суд-ҳуқуқ йўналишида киритилган янги нормаларга тўхталсак. Буларга қуйидагиларни мисол сифатида келтириш мумкин:

— “Миранда қоидаси”, яъни шахсни ушлаш чоғида гумонланувчига унинг ҳуқуқлари ва нима сабабдан ушланганини содда тилда тушунтириб бериш шартлиги;

— “Хабеас корпус” институти: шахс суднинг қарорига қадар кўпи билан 48 соатдан ортиқ ушлаб турилиши мумкин эмаслиги;

— ўлим жазоси тақиқланиши;

— шахснинг судлангани ва ундан келиб чиқадиган ҳуқуқий оқибатлар унинг қариндошлари ҳуқуқларини чеклашга асос бўлиши мумкин эмаслиги;

— маҳбусларга нисбатан инсоний муносабат кўрсатилиши ва уларнинг қадр-қиммати таъминланиши шартлиги;

— маъмурий, фуқаролик, иқтисодий, жиноий жавобгарлик ва бошқа йўналишдаги ишларни кўриб чиқишда инсонга нисбатан қўлланадиган ҳуқуқий таъсир чоралари қонуний мақсадга эришиш учун етарли бўлиши ҳамда шахсга имкон қадар енгиллик яратиши кераклиги;

— суднинг қарорисиз ҳеч ким уй-жойидан маҳрум қилинмаслиги;

— иморат бузилишга тушганда бузишдан олдин унинг қийматига мос компенсация тўланиши шартлиги;

— уй-жойга ёки шахснинг бошқа мол-мулкига унинг рухсатисиз кириш, уларни кўздан кечириш ва тинтув ўтказишга фақат қонунда белгиланган ҳолат ва тартибда йўл қўйилиши.

Ушбу янги конституциявий нормалар, умуман, Конституция тўғридан тўғри ишлайдиган ҳужжат бўлиши, яъни унинг нормаларини судларда тўғридан тўғри қўллаш амалиётини йўлга қўйиш мақсадида Олий суд пленумининг тегишли қарори қабул қилинди. Шунга асосан, кейинги вақтда Конституция нормаларини суд жараёнида тўғридан тўғри қўллаш амалиёти кенгайиб бормоқда. Биргина ўтган йилда жиноят ишлари бўйича судлар ҳужжатларида Конституцияга 2023 йилга нисбатан 4,8 баравар кўп тўғридан тўғри ҳавола қилингани ҳам фикримиз тасдиғидир.

Бугун юртимизда кечаётган барча йўналишдаги ортга қайтмас ислоҳотлар марказида инсон омили турибди. Бу ҳаётий ҳақиқатни Президентимизнинг “Ҳар бир қарор, ҳар бир хизмат, ҳар бир жараён фақат инсон манфаатига хизмат қилиши зарур” деган қатъий даъватида, ҳар бир юртдошимизнинг яхшиланиб бораётган ҳаётида, ушлаётган миллионлаб орзуларда яққол кўриш мумкин.

Конституция — динамик, яъни ҳаракатдаги, ўсиш ва ривожланишдаги асосий ўта муҳим ҳужжат. Шу маънода, янги таҳрирдаги бош қонунимиз янги Ўзбекистоннинг улкан марраларга эришиши, пировардида, халқимиз фаровонлигини янада ошириш, иқтисодиёт тармоқларини трансформация қилиш ва тадбиркорликни жадал ривожлантириш, инсон ҳуқуқлари ва манфаатларини сўзсиз таъминлаш ҳамда фаол фуқаролик жамиятини шакллантиришга хизмат қилмоқда.

Ислоҳотлардан кўзланган асосий мақсад шу табаррук заминда яшаётган ҳар бир инсоннинг орзуларини рўёбга чиқариш ҳамда муносиб турмуш шароитини яратишдан иборат экан, ҳар биримиз бу борада зиммамиздаги улкан мажбуриятни тўла ҳис этиб, масъулиятли вазифаларни сидқидилдан, ҳалол ва виждонан бажаришимиз, айниқса, бутун халқимиз ҳаммуаллиф бўлган янги таҳрирдаги Конституция нормаларига қатъий амал қилишимиз шарт.

Халқаро метрик конвенция: ЖАҲОН САВДО ТАШКИЛОТИГА ҚЎШИЛИШНИНГ МУҲИМ ШАРТИ

2025 йил 27 ноябрда Президентимиз “Халқаро метрик Конвенцияга Ўзбекистон Республикасининг қўшилиши ҳақида”ги қонунни имзолади. Мазкур конвенцияга қўшилгани мамлакатимиз тараққиётида тарихий аҳамиятга эга воқеа сифатида қайд этилди.
Бу нафақат техник соҳа, балки миллий иқтисодиёт, халқаро савдо, илмий салоҳият ва фуқаролар турмуши сифатига катта таъсир кўрсатадиган ўта муҳим стратегик қарор бўлди.
Янги Ўзбекистон учун жаҳон стандартлари билан уйғунлашиш, глобал илм-фан майдонидан муносиб ўрин эгаллаш, экспорт салоҳиятини ошириш ва замонавий метрология инфратузилмасини яратишда ўзининг амалий ифодасини топмоқда.

УШБУ МАҚОЛАНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

Халқаро метрик конвенция 1875 йил 20 май куни Парижда қабул қилинган. У илмий метрология тарихидаги энг муҳим ҳужжатлардан бири бўлиб, ўтган асрлардаги техник ихтилофларни бартараф этишни кўзда тутган. Мазкур конвенция Парижда ўтказилган дипломатик конференцияда ўша даврнинг илғор давлатлари иштирокида қабул қилинган ва жаҳон миқёсида ягона, аниқ ва ишончли ўлчаш тизимини барпо этишга қаратилган.

Конвенция қабул қилинган даврда давлатларда турлича ўлчаш тизими мавжуд бўлган. Шу сабабли савдо, саноат ва илм-фан соҳаларида кўплаб мураккабликлар юзага келган. Мазкур муаммоларни ҳал қилиш учун умуминсоний ечим сифатида ягона метрологик асос яратиш зарурати туғилган. Парижда қабул қилинган талаблар айнан шу муаммоларга йўналтирилган бўлиб, барча давлат учун умумий эталон ва ўлчаш қоидаларини белгилаб берди.

Конвенция имзоланганидан кейин давлатлар унга босқичма-босқич қўшилиб борди. Бугун деярли барча минтақа ушбу конвенция иштирокчисидир. Бу ҳужжатнинг глобал аҳамияти ва универсал қийматини янада оширган. Конвенциянинг амалий ижросини таъминлаш мақсадида Парижда Халқаро тарози ва ўлчовлар бюроси ташкил қилинган. Бюро халқаро эталонларни сақлаш, доимий янгилаш ва аъзо давлатлар билан илмий ҳамкорлик қилиш вазифаларини бажаради. Шунингдек, мамлакатлар ўртасида ўлчовлар бирдамлигини таъминлашда глобал илмий марказ вазифасини ўтайди.

Мазкур ҳужжат қабул қилинганидан кейин бир неча бор такомиллаштирилган. Бундай ўзгаришлар илм-фан тараққиёти, технологиялар ривожи ва давлатлар ўртасидаги иқтисодий муносабатларнинг кенгайиши билан боғлиқ. Унинг мукаммаллиги ва замонавий талабларга мослиги эса конвенциянинг аҳамиятини янада оширмоқда.

Ўзбекистоннинг Халқаро метрик конвенцияга қўшилиши юртимизда илғор метрологик тизимни шакллантиришда муҳим бурилиш нуқтаси бўлди. Бу қадам миллий стандартлар ва ўлчаш жараёнларини халқаро меъёрлар билан уйғунлаштириш, савдо-сотиқда шаффофликни таъминлаш ва илмий тадқиқот ишларини янги босқичга кўтариш имконини беради.

Мамлакатимиз энди халқаро консультатив қўмиталарда иштирок этиши, Халқаро тарози ва ўлчовлар бюросининг амалий фаолиятида тўла ҳуқуқли иштирокчига айланиши, миллий мутахассисларнинг хориждаги лабораторияларда малака оширишини таъминлаши мумкин. Бу эса Ўзбекистонда юқори малакали метролог кадрлар етишишини тезлаштиради. Илмий салоҳиятни кучайтиради ва ички инфратузилмани тубдан янгилайди.

Метрология ва иқтисодиёт ўртасида узвий боғлиқлик мавжуд. Расмий тан олинган ўлчовларсиз экспорт-импорт жараёнидаги баҳолаш, сифат назорати ва маҳсулот хавфсизлиги масалалари етарли даражада ҳал этилмайди. Шу сабабли конвенцияга қўшилиш иқтисодиёт учун иқтисодий муносабатларда техник тўсиқларни камайтириш, экспорт маҳсулотларининг халқаро бозорда тан олинишида янги имкониятлар яратиш, инновацион технологиялар ва замонавий ишлаб чиқариш жараёнларини жорий этишни осонлаштириш, хорижий сармоядорлар учун ишончли муҳит яратиш, саноатда сифат бошқарувини яхшилаш каби йўналишларда стратегик аҳамият касб этади.

> **Мамлакатимизнинг Жаҳон савдо ташкилотига қўшилиши жараёнида техник тўсиқларни бартараф этиш асосий шартлардан биридир. Халқаро метрология тизимига тўлақонли интеграция бу жараённи сезиларли даражада енгиллаштиради. Чунки ЖСТ стандартлар, техник регламентлар ва ўлчовлар ягоналигига қатъий эътибор қаратади.**

Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг халқаро бозордаги рақобатбардошлиги айнан ўлчовлар аниқлиги ва стандартларга мослиги билан белгиланади. Метрологик базанинг кучайиши эса миллий иқтисодиётнинг барқарор ривожланишига хизмат қилади.

Мамлакатимизнинг Жаҳон савдо ташкилотига қўшилиши жараёнида техник тўсиқларни бартараф этиш асосий шартлардан биридир. Халқаро метрология тизимига тўлақонли интеграция бу жараённи сезиларли даражада енгиллаштиради. Чунки ЖСТ стандартлар, техник регламентлар ва ўлчовлар ягоналигига қатъий эътибор қаратади. Ўзбекистоннинг конвенцияга қўшилиши мазкур талабларга тўлиқ мос келади. Бу эса экспорт жараёнида ўлчов натижаларининг тан олиниши, халқаро савдода ортиқча текширувлар ва сертификатлаш талабларининг камайиши, мамлакат брендига ишончнинг ошишига олиб келади.

Янги Ўзбекистонда стандартлаштириш, метрология ва мувофиқликни баҳолаш соҳаларидаги илмий тадқиқотларнинг жадал ривожланиши мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотларнинг амалий натижаларидан бири бўлиб, бу жараён аниқ мисоллар билан ҳам тасдиқланади. Масалан, Ўзбекистон Миллий метрология институти томонидан термотехника, электр воситалари, масса ва нурланишга оид эталон базасининг янгиланиши, корхоналарда ўлчаш воситаларининг халқаро мезонларга мувофиқ тарзда синовдан ўтказилиши, саноат тармоқларида импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар сифати ва хавфсизлигини баҳолаш бўйича янги методикаларнинг жорий этилиши илмий асосланган ишланмаларнинг амалдаги натижаларидир. Шунингдек, миллий стандартлар фондининг янгиланиши, янги авлод лабораторияларининг ташкил этилиши, энергетика, фармацевтика, озиқ-овқат, минерал хомашё ва саноат соҳалари учун ўнлаб халқаро ISO ва IEC стандартларининг локаллаштирилиши мамлакат илмий салоҳиятининг амалдаги ифодасидир.

Бундан ташқари, корхоналарда рақамли ўлчаш платформалари, лаборатория менежменти, маҳсулот хавфсизлиги ва аттестация жараёнларини автоматлаштирувчи маҳаллий дастурлар ишлаб чиқилиши янги Ўзбекистоннинг стандартлаштириш ва метрология соҳасидаги илмий-инновацион ривожланишга қўшаётган улкан ҳиссасини кўрсатади.

Аҳоли учун Халқаро метрик конвенцияга қўшилишнинг аҳамияти шундаки, барча ўлчов воситаларида аниқлик ва адолат таъминланиши фуқароларнинг кундалик сарф-харажатига бевосита таъсир қилади. Масалан, бозорда харидор сотиб олган гўшт, мева-сабзавот ёки дон маҳсулотининг вазни мутлақо аниқ ўлчаниши, ортиқча ёки кам чиқариб юбориш ҳолатларининг олди олинади. Ёнилғи қуйиш шохобчаларида автотранспорт воситаларига қуйилган бензин ёки газнинг ҳажми ҳақиқий миқдорга мос бўлиши таъминланади. Бу эса ҳар бир литр учун адолатли тўловни кафолатлайди. Дорихоналарда дори-дармонлар дозаси аниқ ўлчаниши бемор саломатлиги учун жуда муҳим бўлиб, ноаниқ ўлчаш орқали дори кам ёки кўп берилиши эҳтимоли кескин камаяди. Коммунал хизматларда ҳам аҳоли манфаати ҳимоя қилинади: электр энергияси, иссиқлик, сув ва газ ҳисоблагичлари халқаро мезонларга мос тарзда текширилиши ҳисоб-китобларнинг шаффоф ва ишончли бўлишини таъминлайди. Истеъмолчилар ҳар бир харид, хизмат ёки ҳисоб-китобда адолат, аниқлик ва шаффофликни ҳис қилади. Бу эса аҳоли турмуш сифати ва давлатга ишончни янада оширади. Ўлчовлар аниқлиги қанчалик юқори бўлса, истеъмолчи ҳуқуқлари шунчалик ҳимоя қилинган бўлади. Сифатсиз ва хатарли маҳсулотлар кириб келишининг олди олинади, энергия ва ресурслардан фойдаланишда шаффофлик таъминланади.

Халқаро метрик конвенцияга қўшилиш Ўзбекистон учун фақат техник жараён эмас, балки стратегик йўналиш сифатида долзарб аҳамият касб этади. Ушбу қадам мамлакатимизда илмий салоҳиятни мустаҳкамлайди, сифат инфратузилмасини замонавий даражада шакллантиради, халқаро иқтисодий интеграцияни тезлаштиради.

Шу билан бирга, бу янгилик мамлакатимизга халқаро консультатив қўмиталар ҳамда Халқаро тарози ва ўлчовлар бюроси лабораториялари фаолиятида тўлақонли иштирок этиш, миллий мутахассисларнинг хорижда малака ошириши ва стажировкаларда иштирок этиши, халқаро савдода техник тўсиқларни камайтириш, маҳаллий маҳсулотларнинг жаҳон бозорида рақобатбардошлигини ошириш каби кенг имкониятлар яратади. Шунингдек, инвесторлар ва халқаро ташкилотлар ишончини мустаҳкамлайди, экспорт салоҳиятини кенгайтиришга хизмат қилади, халқаро эътироф этилган ўлчов натижаларидан фойдаланиш имконини беради, юртимизнинг халқаро рейтинг ва индекслардаги кўрсаткичларини яхшилайди.

Президентимиз томонидан имзоланган қонун мамлакатимизда аниқ ва ишончли ўлчаш амалиётини халқаро мезонлар даражасида ривожлантириб, метрология соҳасида барқарор ўсишни таъминлаш ва янги Ўзбекистоннинг глобал ҳамжамиятдаги нуфузини янада мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Наибахон МАМАДАЛИЕВА,
Техник жиҳатдан тартибга солиш агентлиги директори маслаҳатчиси, филология фанлари доктори, профессор

Илмий-тадқиқот муассасаларида

ИЛМ-ФАНДА ЯНГИ ИШЛАНМАЛАР

БУНДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ЎЗ ЎРНИ БОР

Илм-фан тинимсиз изланиш демакдир. Тадқиқотчи бутун вужуди билан қўлга киритаётган дастлабки ва кейинги натижаларни яхлит тизимга солади, ўтказаётган тадқиқоти аҳамияти, қийматини англаши, уни ёқлаши жараёнида тобланиб боради. Танланган йўналиш, соҳага қизиқиш ва муваффақиятга эришиш инсондан катта қатъият ва тинимсиз меҳнат талаб қилади. Юртимизда ўз сўзига эга, изланишлари билан илм-фан ривожига муносиб ҳисса қўшиб келаётган хотин-қизлар кўпчиликни ташкил қилади. Уларнинг тадқиқот ва изланишлари, илгари сураётган лойиҳалари тиббиёт, саноат, қишлоқ хўжалиги, ижтимоий-маърифий ва маданий соҳалар ривожига хизмат қилмоқда.

Рисолат МАДИЕВА,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

Шу йил октябрь ойида Бразилиянинг Рио-де-Жанейро шаҳрида Ўзбекистон Фанлар академияси вице-президенти, профессор Шаҳло Турдиқуловага Жаҳон фанлар академияси (TWAC) академиги дипломи топширилди. Биотехнология бўйича докторлик, биокимё ва ҳужайра биологияси бўйича фан доктори даражасига эга олима мамлакатимизда инсон генетикаси тадқиқотларини муваффақиятли ўтказди ва 670 та касалликка мойиллик генлари билан боғлиқ 1450 та генетик маркерни аниқлади. 24 минг намунадан иборат миллий ДНК банкини яратди. У юртимизда биринчи ПЗР тестини ишлаб чиқишга раҳбарлик қилди ва ZF-UZVAC-2001 COVID-19 вакцинасининг клиник синовларига ҳамроҳлик қилди. Олиманинг Жаҳон фанлар академияси академиги этиб сайлангани юртимизда хотин-қизларнинг илм-фан билан шуғулланиши учун яратилган имкониятларга яна бир далил бўлди.

Жорий йил ноябрь ойида пойтахтимизда бўлиб ўтган Марказий Осиё давлатлари раҳбарларининг еттинчи Маслаҳат учрашуви доирасида адабиёт, маданият, санъат, фан, таълим ва рақамли технологиялар соҳаларида катта ютуқларга эришган бир гуруҳ етук мутахассисларга “Келажак мероси” мукофоти топширилди. Халқаро миқёсда тан олинган бу мукофот билан Озарбайжон ҳамда Марказий Осиё давлатларининг таниқли шахслари қатори юртдошимиз Дилфуза Эгамбердиева ҳам тақдирланди.

Ҳозир мамлакатимиз илм-фанида 5000 га яқин олима аёл-қиз фаолият кўрсатмоқда. Фанлар академияси тизимидаги 30 дан ортиқ илмий-тадқиқот муассасасида 5 академик, 117 фан доктори, 272 фан номзоди ва фалсафа доктори бўлган хотин-қизлар илм-фан билан машғул.

— Тизимда аёллар сони йилдан йилга ошиб бормоқда, — дейди Фанлар академиясининг ижтимоий-гуманитар фанлар бўлими раҳбари Нодира Мустафоева. — Таянч докторантура ҳамда докторантурада таҳсил олаётганлар орасида аёл-қизлар 30-35 фоизни ташкил қиляпти. Энг муҳими, аниқ ва табиий фанлар йўналишида изланувчилар улуши ошиб бормоқда.

Маҳаллий ўсимликлардан юқори қийматли маҳсулотлар

Ўғилой Юсупова янги авлод олималаридан. Унинг фаолияти нафақат лабораториядаги натижалар, балки мамлакатда табиий дори-дармон ишлаб чиқиш борасидаги янги йўналишларни бошлаб бергани билан ҳам аҳамиятли. Олима Ўсимлик моддалари кимёси институтида ўтказаётган тадқиқотлари асосида Ўзбекистон флорасига мансуб ноёб ўсимликларнинг кимёвий таркибини чуқур ўрганмоқда. Улардан саломатликка фойдали моддалар ажратиб олиб, замонавий дори, биологик фаол қўшимчалар ва косметик воситалар яратиш учун илмий асосларни ишлаб чиқмоқда. Ўғилойнинг халқаро доирада эътироф этилган ишларидан бири — 2022 йилда чоп этилган илмий китоби бўлди. Унда фитоэкдистероидлар кимёси, биологияси, табиий манбалари ва доривор қўлланишига оид энг замонавий маълумотлар жамланган. Шунингдек, китобда ўсимликларнинг фитоэкдистероидлари илк бор кенг қамровда таҳлил қилинган. Тадқиқотчининг илмий фаолияти фақат назарий таҳлиллар доирасида чекланмай, амалиётда ҳам катта самара бермоқда. Унинг изланишлари асосида қондаги қандни меъёрлаштирувчи “Силабет” биологик қўшимчаси ва яллиғланишга қарши янги авлод “Остропин” концепцияси ишлаб чиқилди.

— Ҳозир ушбу фаол қўшимчалар ишлаб чиқаришга жорий этилиш босқичида турибди, — дейди олима. — Бу каби ишланмалар маҳаллий хомашёдан тайёрланадиган доривор маҳсулотлар тури кенгайишига замин яратади.

Ўғилой Юсупованинг сўнгги йиллардаги энг истиқболли тадқиқот йўналишларидан бири — чуқур эвтектик эритувчилар (ЧЭЭ) технологияларидан фойдаланиб, табиий моддалар ажратишдир. ЧЭЭ — табиатда мавжуд, безарар, қайта тикланадиган, экологик хавфсиз эритувчилар бўлиб, халқона айтганда, ўсимликлардан модда ажратишда заҳарли органик эритувчилар ўрнини босадиган янги авлод “яшил” кимё технологиясидир. Бу эса дори ишлаб чиқаришдаги асосий муаммолардан бири — кимёвий эритувчилар қолдиғини камайтиришга амалий ечим бўлади. Кимёвий эритувчилар қиммат, экологик зарарли ва баъзан маҳсулот таркибида қолгани сабабли заҳарли таъсир қилиши мумкин. ЧЭЭ технологиялари эса бу муаммони тўлиқ ҳал қилади, модда ажратиш арзонлашади, чиқарилаётган моддалар сифати ва чиқиши бир неча баробар ортиб, тайёр дори ҳамда косметик воситалар хавфсизлиги кучаяди. Бу технология айни пайтда дунёда жуда долзарб. Чунки фармацевтика тармоғи заҳарли эритувчилардан воз кечишга интилмоқда. Ўғилой Юсупованинг тадқиқоти Ўзбекистон илм-фани учун катта аҳамиятга эга. Биринчидан, у маҳаллий флорадан юқори қийматга эга тайёр маҳсулотлар — дори-дармон, биологик фаол қўшимчалар, косметик гель ва кремлар яратиш имкониятини кенгайтирмоқда. Иккинчидан, Ўзбекистонда экологик тоза технологияларга асосланган фармацевтика саноатини шакллантириш учун илмий пойдевор ҳозирламоқда. Учинчидан, ТЧЭЭда ажратилган моддалар асосида ишлаб чиқиладиган тайёр маҳсулотлар халқаро бозорда рақобатбардош бўлиши мумкин.

> **ТЧЭЭ — ТАБИАТДА МАВЖУД, БЕЗАРАР, ҚАЙТА ТИКЛАНАДИГАН, ЭКОЛОГИК ХАВФСИЗ ЭРИТУВЧИЛАР БЎЛИБ, ХАЛҚОНА АЙТГАНДА, ЎСИМЛИКЛАРДАН МОДДА АЖРАТИШДА ЗАҲАРЛИ ОРГАНИК ЭРИТУВЧИЛАР ЎРНИНИ БОСАДИГАН ЯНГИ АВЛОД “ЯШИЛ” КИМЁ ТЕХНОЛОГИЯСИДИР.**

Жаҳон илм-фани нуқтаи назаридан эса бу тадқиқотлар ўзбек флорасидаги ноёб табиий бирикмаларни барқарор, биологик хавфсиз, юқори самарали шаклларда тадқиқ қилишнинг янги йўлини очди. ЧЭЭ технологиялари дунёда “яшил” кимё, “биологик эритувчилар” ва “сунъий интеллект асосида дори яратиш” каби йўналишларга тўғридан тўғри ҳисса қўшмоқда. Ўғилойнинг тадқиқотлари мана шу глобал муаммолар — инсон саломатлиги ва экологик хавфсизлик масалаларига замонавий, амалиётга яқин ечим тақдим этмоқда.

Улар асло кам эмас

Фанлар академияси Санъатшунослик институти тадқиқотчиси Малоҳат Туробованинг илмий лойиҳаси “Ногиронлиги бор болалар учун инклюзив қўғирчоқ театри спектакларини яратиш” мавзусига бағишланади.

Ногиронлиги бор болалар (эшитиш, кўриш, нутқ, ҳаракат ёки ақлий ривожланишда муаммоси бўлганлар) маданий ҳаётда тўлиқ иштирок этиш ҳуқуқига эга. Қўғирчоқ театри эса болалар билан мулоқот қилишнинг ноанъанавий, самарали ва таъсирчан усули сифатида жуда қулай санъат шаклидир. Ўзбекистонда профессионал ва бир нечта ҳаваскор қўғирчоқ театрлари ривожланиб келмоқда. Замонавий рақамли технологиялар тараққиёти шароитида, инклюзив санъат тамойиллари асосида визуал, аудиовизуал ва интерфаол технологиялардан фойдаланиш, қўғирчоқ образлари орқали болаларнинг эмоционал ва коммуникатив ривожланишига самарали таъсир кўрсатиш имконияти анча юқори.

Юртимизда инклюзив қўғирчоқ театри назарияси ва амалиётини шакллантиришда илмий асослар етарли эмас. Бундай болалар учун махсус мўлжалланган театр технологиялари, қўғирчоқ театри режиссураси, образ психологияси каби масалалар яхши тадқиқ этилмаган. Айниқса, эшитиш ва кўришда нуқсони бор болалар учун махсус форматлар таъсирини таҳлил қилишга эҳтиёж юқори. Бундай театр тури болаларнинг фикрини ифода этиш, мулоқот қилиш ва жамиятга интеграциялашуви учун аҳамияти амалиётда кўринса-да, илмий таҳлили ва баҳолаш мезонлари мавжуд эмас. Инклюзив спектакль яратиш жараёнида режиссёрлик, педагогика ва дефектология соҳалари ўртасидаги интеграциянинг услубий асослари етарли эмаслиги тадқиқотга асос бўлди.

— Ушбу лойиҳа ногиронлиги бор болалар учун замонавий технологиялар асосида инклюзив қўғирчоқ театри видеоспектакларини ишлаб чиқишни кўзда тутади, — дейди олима. — Мазкур маҳсулотлар YouTube ва бошқа онлайн платформалар орқали бутун республика бўйлаб тарқатилади. Бу лойиҳа театр санъатини рақамлаштириш орқали кенг аудиторияга етиб бориш, барча болалар учун тенг маданий муҳит яратиш, ихтисослашган видеомаҳсулотлар ёрдамида “ақлли таълим” имконини кенгайтириш, жамиятда инклюзивлик маданиятини ривожлантириш ҳамда ижтимоий инновация сифатида имконият тенглигини таъминлашга хизмат қилади.

Ўзбекистонда қўғирчоқ театрида инклюзив ёндашувни тадқиқ этишга қаратилган изланишда ногиронлиги бор болалар эҳтиёжларига мослаштирилган саҳна ечимлари, қўғирчоқ воситалари ва визуал-коммуникатив технологияларни жорий этиш масалалари илмий асосда таҳлил қилинади. Шунингдек, инклюзив қўғирчоқ спектаклларини учун методик тавсиялар, мультимедиали ресурслар ва режиссура йўналишидаги янги ёндашувлар ишлаб чиқилади.

Инклюзив болалар учун қўғирчоқ спектакллари нафақат тарбия ва санъатга, балки илм-фан, хусусан, педагогика, психология, логопедия, дефектология, санъатшунослик ва соғлиқни сақлаш каби соҳаларга сезиларли ҳисса қўшади. Хусусан, педагогикада инклюзив таълим моделларини кенгайтиради. Спектаклларни кўриш, эшитиш, сезги, ҳаракат орқали билим берилиши сабабли илм-фан учун янги мультимодал ўқитиш моделлари ишлаб чиқиш имконини яратади.

Бой маданият ифодаси

Ўзбекистон Фанлар академияси Қорақалпоғистон бўлими таянч докторанти Шаҳноза Яхияевaнинг илмий ишида жировлар, бахшиларнинг ижод намуналарини ёшларга анимацион услубда тақдим этиш мавзуси кўтарилган.

— Халқ достонлари деярли барча туркий халқларда мавжуд ва улар турли шаклда маънавий обида сифатида яшаб келмоқда, — дейди тадқиқотчи. — Фольклоршуносларимиз жировлардан достонларни ёзиб олиш ишларини XX асрнинг 40-50 йилларида бошлаган. Жараён фақат қоғоз-қалам ёрдамида бажарилган.

Фольклор намуналари, ижрочилари, ижро усуллари ҳамда бошқа халқлар санъати билан муштарак ва ўзига хос хусусиятларини ёритишга оид илмий-оммабоп анимацион видео ишлаб чиқиш бугун долзарб вазифалардан. Зотан, ушбу лойиҳа республика бахшичилик санъати маркази, мусиқа ва бахшичилик мактаблари, маънавият ва маърифат, ахборот-ресурс марказлари, музейлар, олий таълим муассасалари, умумий ўрта ва ўрта махсус таълим муассасалари фаолияти учун муҳим интеллектуал база сифатида хизмат қилади.

— Шу вақтгача Қорақалпоғистонда жиров, бахшилар ҳаёти ва ижоди анимацион шаклда ишланмаган, — дейди Шаҳноза Яхияева. — Бутун дунёда технология ривожлангани сари ёшларимизга китоб ўқитиш қийинлашиб бормоқда. Шу боис, қисқа метражли анимацион фильм яратиш зарурати вужудга келди. Чунки анимацион фильмларнинг инсонга, айниқса, ёшларга таъсири кучли.

Қорақалпоқ халқ оғзаки ижоди, хусусан, халқ достонлари бўйича бир қанча ишлар қилинган. Мазкур лойиҳа орқали эса жиров-бахши ва халқ достонларининг мавжуд вариантлари кенг миқёсда илмий-оммабоп шаклда ўрганилган ҳолда замонавий ахборот технологиялари воситасида рақамлаштирилади ва анимацион шаклда ишланади. Бу ўз-ўзидан ҳозиргача эълон қилинган бошқа ўқув адабиётларидан фойдаланиш имконияти кенглиги, глобаллашув даврида жаҳон ҳамжамиятига тарғиб этишнинг чексизлиги ва қулайлиги билан ажралиб туради. Шунингдек, маҳаллий ва хорижлик тадқиқотчилар учун тушунилиши қийин сўзларнинг изоҳли луғатини яратиш, шу орқали ёшлар ҳамда жаҳон ҳамжамиятининг номоддий маданий меросга эътиборини ошириш кўзда тутилган.

Ҳозирги қорақалпоқ жировлари, бахшилари ва улар ижро этган достонлар бўйича маълумотлар тўплаш, алоҳида муҳим элементларини ЮНЕСКО томонидан муҳофаза қилинадиган объектлар рўйхатига киритишга тайёргарлик, маданий меросга оид маълумотларни оммалаштириш режалаштирилган. Шунингдек, рақамли архивларни яратиш, ахборотни визуализация қилиш ва маданий мероснинг компьютер таҳлилини ўтказиш кутиляпти.

Таассурот

ГЕНДЕР ТЕНГЛИК ВА ЗАМОНАВИЙ БОШҚАРУВ

СТРАТЕГИК ФИКРЛАШ КЎНИКМАСИНИ РИВОЖЛАНТИРАДИ

Замонавий давлат бошқаруви тизими глобал ўзгаришлар, технологик тараққиёт ва жамиятнинг ошиб бораётган эҳтиёжлари таъсирида тезкор, мослашувчан ҳамда инклюзив бўлиши зарур. Айниқса, гендер тенгликни таъминлаш, аёллар етакчилигини ривожлантириш ва давлат хизматида инсон ресурсларини модернизация қилиш бугун устувор йўналишлар қаторида туради. Шу нуқтаи назардан яқинда Францияда ўтказилган “Аёл раҳбарлар: раҳбарлик салоҳияти ва иш жойида тенглик” мавзусидаги халқаро стажировкада иштирок этганим касбий ривожланиш, раҳбарлик компетенцияси ва стратегик фикрлаш кўникмасини сезиларли даражада бойитишимизга ёрдам берди.

Шоҳида ИБРОҲИМОВА,
“Раҳбар аёллар мактаби” тингловчиси

Францияниng Давлат хизмати вазирлиги ҳузуридаги давлат хизматини бошқариш бош бошқармаси фаолияти билан танишув, айниқса, эсда қоларли, унутилмас хотираларга бой бўлди. Бу ерда француз давлат хизмати тизимининг институционал архитектураси, кадрлар сиёсати, гендер тенгликни таъминлаш стратегияси ва давлат хизматини модернизация қилиш жараёни ҳақида кенг маълумотга эга бўлдик. Аёлларни раҳбарликка тайёрлаш, малака ошириш дастурлари, тенг имкониятларни кафолатловчи механизмлар ва натижадорликка асосланган баҳолаш тизимининг ишлаш жараёни билан бевосита танишдик. Хусусан, гендер тенглик бўйича барча давлат идораларида аниқ индикаторлар, мониторинг тизими ва самарадорлик кўрсаткичлари мавжудлиги ҳамда бу тизимнинг изчил ишлаётгани эътиборни тортди. Мазкур ёндашув Ўзбекистон амалиёти учун ҳам муҳим методологик асос бўлиши мумкин.

Франция Давлат хизмати миллий институтида ўтказилган тренинглар стажировканинг энг таъсирчан қисми бўлиб, улар аёл раҳбарлар учун мўлжалланган замонавий ўқув моделларига асосланган эди. Хусусан, ЮНЕСКО эксперти ўтказган коммуникатив психологияга бағишланган машғулотлар раҳбарликда самарали мулоқот нақадар муҳимлигини яна бир бор тасдиқлади.

Рақамли бошқарув бўйича давлат рақамли сектори экспертлари ўтказган семинарларда давлат бошқарувида мослашувчан етакчилик модели қай даражада жорий этилаётгани ёритиб берилди. Мазкур ёндашувнинг асосий устуни бўлган тезкор мослашув, очиқ мулоқот, шаффофлик, жамоавий фикрлаш ва инновацион қарорлар қабул қилиш давлат хизматларининг тезлигини ва сифатини оширишда муҳим омил эканини англадик. Бу тажриба Ўзбекистонда давлат хизматини ривожлантириш учун ҳам долзарб бўлиб, келажакда рақамли бошқарувни ривожлантириш йўналишида муҳим имкониятлар яратиши мумкин.

Стажировкада ўрганганларимиз фаолиятимизда амалий аҳамият касб этади. Ушбу стажировка нафақат халқаро тажрибани ўрганиш имкониятини берди, балки мамлакатимиз давлат хизмати тизимида аёллар иштирокини кучайтириш, гендер тенгликни таъминлаш, инновацион бошқарув ёндашувларини татбиқ этиш ва инсон ресурсларини ривожлантириш бўйича янги стратегик қарашларни шакллантиришда ўзига хос амалий платформага айланди. Франциянинг илғор тажрибаси асосида ишлаб чиқиладиган таклиф ва ташаббуслар юртимизда самарали, замонавий давлат бошқаруви тизимини шакллантириш йўлида муҳим ўрин тутади.

Албатта ўқинг!

Исмлар хосияти

(“СЎЗ ХУСУСИДА СЎЗ” КИТОБИДАН)

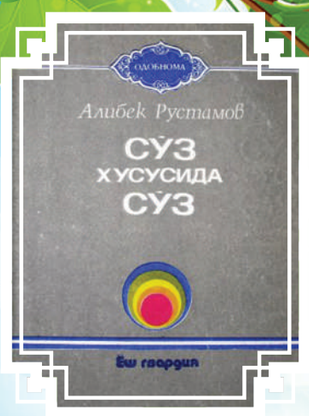

Асли “зумурруд” бўлган “зумрад” сўзи бор. Бу қизларга исм қилиб ҳам қўйилади. Бу сўзнинг “зумрат” шакли, сўз охиридаги жарангли товуш “д”нинг жарангсизланиб “т”га айланиши ва ўртадаги “у” ва битта “р” товушининг тушиб қолиши натижасида вужудга келган. Сўз ўртасидаги товушларнинг тушиб қолиши “тортилиш” дейилади. Оддий сўзлашув тилида тортилиш кўп учрайди, кабутар — каптар, Муҳаммадамин — Мадамин сингари.

Мумтоз адабиётда мазкур сўзларнинг “зумрад” шакли ишлатилмайди. Фақат “зумуррад” ёки “зумурруд” ишлатилади. Шу ерда бир жиҳатни аниқлаб олсак. Араб ёзувида зе, ре, мим ва дол ҳарфларидан иборат сўзни “зумрад” деб ўқиш ҳам мумкин. Уни “зумуррад” ёки “зумурруд” деб ўқиш кераклигини қаердан билиш мумкин? Буни аниқлаш учун луғатларга, хусусан, эски луғатларга мурожаат қиламиз. Масалан, “Ғиёс-ул луғат”да шу сўз “зумурруд” ва “зумуррад” деб ўқилиши айтилган. Лекин бу билан кифояланмаймиз ва шеърга мурожаат қилиб, шеърнинг вазнидан шу сўзнинг қайси кўринишда ишлатилганини билиб оламиз. Масалан, Ҳусайний шу сўзни фоилотун, фоилотун, фоилотун, фоилун вазнидаги бир шеърда келтирган:

Ул зумуррад хатки,
чиқмиш лаъли хандон устина,
Сабзайидурким, тушуптур
оби ҳайвон устина.

“Ул зумуррад”нинг рукни фоилотун. Агар “ул зумрад” десак, “фоилотун” вазнига тушмайди, бошқа “мафъувлун” деган рукн бор, шунга тушади. Бу байтда очиқ юзли, одобли ва болиғу фасиҳ ўспиринниг янги чиққан, кўкиш тус олган қора мурти васф этилган. Мурут “зумуррад” хат деб аталган. “Хат”нинг луғавий маъноси чизиқ ва ёзувдир. Мурут ҳам шоир тасаввурида борлиқ рассоми ёки хаттоти томонидан инсон юзининг сафҳасига тортилган гўзал чизиқ ёки ҳарфдир. “Зумуррад”дан мурод мўйловнинг янги кўкарган майсадеклиги ва кўкиш тусдаги қоралигидир. Лаъл, яъни ёқутга ўхшаган қизил тошдан мақсад лабдир. “Хандон” кулиб турувчи дегани.

“*Ул зумуррад хатки чиқмиш лаъли хандон устина*” деганда боғловчи бўлмиш “ки”дан кейинги сўзлар аниқловчи эргаш гап бўлиб, “хат”ни аниқлаб келяпти. Агар мазкур мисрани “ки”сиз наср билан айтсак, “лаъли хандон устина чиқмиш ул зумуррад хат” бўлади. “Лаъл” сўзидан кейинги урғусиз талаффуз этиладиган “и” изофа кўмакчиси сўзнинг олдинги сўзга аниқловчи бўлиб келганини билдиради. “Лаъли хандон” хандон кулувчи лаъл, иккинчи мисрадаги “оби ҳайвон” ҳайвон оби, яъни ҳаёт суви дегани. “Ҳайвон” сўзининг “тирик” деган маъноси ҳам бор. Шунга биноан тирик организмларнинг ҳаммаси “ҳайвон” дейилади. Байтнинг биринчи мисрасидаги “зумуррад”, “хат” ва “лаъл” сўзлари истиора қилинган.

Байтнинг иккинчи мисраси “сабзайидурким, тушуптур оби ҳайвон устина”. Бу мисрадаги “сабза” сўзи кўкат, майса деган маънода.

Ундан кейинги урғусиз ва чўзиб талаффуз этиладиган “йи” кўрсатиш юкламасидир. Кўрсатиш юкламаси унли ҳарф билан тугаган сўзлардан кейин “й” билан “йи” деб, ундош билан тугаган сўзлардан кейин “й”сиз “и” деб айтилади. Демак, “сабзайидурким”ни “шундай сабзадурки” деб тушуниш керак.

Бундан англашиладики,

Ул зумуррад хатки,
чиқмиш лаъли хандон устина,
Сабзайидурким, тушуптур
оби ҳайвон устина

байтини “кулиб турган лаб устидаги янги чиққан мурут ҳаёт чашмаси устида унган майсадир” деб тушунишимиз керак экан. Бундай дейишдан шоирнинг мақсади шуки, тиришиб илму ҳунар ўрганаётган, ёмон қилиқ ва ярамас ишлардан ўзини тия олган хушфеъл йигитчанинг жавоҳири унинг ўзи билан, у турли тошларга муҳтож эмас, унинг оғзи ҳаёт чашмасидир. Чунки оғзидан ярамас сўзлар эмас, балки эшитган кишининг умрини узайтирадиган ширин ва фойдали сўзлар чиқади. Шундай боланинг ота-онаси, ака-укаси ёки опа-синглиси ёхуд дўсти бўлган кишига зумурраду лаъл ва ҳаёт сувининг кераги йўқ.

Мазкур сўзнинг, яъни “зумуррад”нинг “зумрад” шакли ҳам ҳозир адабий тилдан ўрин олган. Аммо ёзганда охирги товуш “д” ҳарфи билан ёзилади. Бинобарин бу сўзни “зумрад” шаклида ишлатиш меъёрий ҳолатдир. Масалан, Уйғун:

“Кумуш қишдан, зумрад баҳордан
Қолишмайди кузнинг зийнати”,

деган. Аммо бадиий нутқда “зумуррад” ҳам ишлатилади. Зумрад кўпроқ оддий услубга хос, масалан, “зумрад кўзли узук олдим” деганда зумрад шакли муносиброқ бўлса, “зумрад кўкда тинчлик кабутари парвоз қилмоқда” деганда “зумуррад” шакли муносиброқ тушади.

* * *

Мазмундор исмлардан бири МАННОП бўлиб, бунинг асл шакли “маноф”, луғавий маъноси юксак, улуғдир. Араб луғатларида бу сўз тоққа нисбатан ишлатилиши кўрсатилган.

“Маноф” сўзининг “манноп” шаклини олиши сабабига келсак, “ф” товушининг ўзбек тилида “п”га айланиши оммавий ҳодисадир.

Туркий тилларда “ф” товуши аслан бўлмагани учун ҳамма лаҳжа ва шеваларда “п” товушига ўтади. Шунга биноан “маноф” сўзининг охиридаги “ф” туркий тилларнинг аксарида, жумладан, ўзбек тилида “п”га ўтган. Мазкур сўздаги “н” товушининг иккиланиши эса “маннон” сингари ўртадаги ундоши иккиланган сўзларга қиёсан ўзлаштириш натижасида вужудга келган.

“Манноф” сўзи қирғиз тилида “манап” шаклида оқсоқол маъносида қўлланади. Эски вақтда манап уруғ ёки қабиланинг улуғи ҳисобланган ва у ўз фуқаросининг мулки ва кучидан истаганича фойдаланган. Одатда манапнинг хусусий мулки бўлмаган. Шунга биноан “манап бўлсўнг бай бўлбўйсўнг”, яъни “манап бўлсанг, бой бўлмайсан” деган қирғиз мақоли ҳам вужудга келган. Шу билан бирга, қадимда манапларнинг даражаси турлича бўлган. Уларнинг энг улуғи “чўнг манап” ёки “оға манап”, кичиги “чала манап”, энг кичиги “чўлўқ манап” деб аталади. Манап наслидан бўлгани “жинжирлуу манап”, фуқародан чиққани “букара манап” дейилган.

* * *

“Маннон” исмининг луғавий маъноси миннат қилувчидир. Миннат сўзи ҳам ижобий, ҳам салбий маъноларда қўлланади. Ижобий маънода миннат кишига қувонадиган даражада яхшилик қилишдир. Салбий маънода миннат кишига қилган яхшиликни унинг юзига солиб таъна қилишдир. Шу маънодаги миннат номардлик аломати ҳисобланади ва “номарднинг иши миннатдир”, дейилади. “Миннат” сўзининг ушбу икки — ижобий ва салбий маъносига асосан, “маннон” сўзи ҳам салбий ва ижобий маъноларда қўлланади. Ижобий маънода “маннон” кишига уни қувонтирадиган даражада яхшилик қилувчидир. Маннон ва Абдуманнон исмларида бу сўзнинг мана шу ижобий маъноси назарда тутилади. Аммо “маннона” махсус салбий маънода ҳам истеъмол қилинади. “Маннона” сўзининг охиридаги “а” “шоира”, “муаллима” сўзларидаги каби муаннаслик, яъни хотин-қизликни билдирувчи қўшимчадир. “Маннона” сўзи махсус маънода қўлланганда бойлик, амал ёки зодагонлик нуқтаи назаридан ўзининг турмуш ўртоғига зулм, тазйиқ қиладиган хотин ёки шундай қилиши мумкин бўлган қиз тушунилади.

Саъдий Шерозий “Гулистон” асарида бир маннонага уйлангани ва унинг оқибати ҳақида қизиқ ҳикоя келтиради.

Ҳикоянинг қисқача мазмуни бундай: Саъдий саёҳат қилиб юрган вақтларида Дамашқда бир муддат дўстларининг суҳбатида бўлгач зерикади ва Қуддусга қараб йўл олади. Тараблусга келганда фаранглар қўлига асир бўлиб тушади. Бир куни уни бир гуруҳ яҳудий билан лой ишига солган пайтларида Саъдийни танийдиган ҳалаблик бир амалдор уни ўн динор эвазига асирликдан қутқариб, Ҳалабга олиб кетади ва юз динор сеп бериб, ўзининг қизига никоҳлаб қўяди. Қиз бадфеъл ва ёмон тилли бўлиб, Саъдийни менсимай кўп ранжитади. Навбатдаги жанжалларнинг бирида Саъдийга қараб: “Сен кимсан ўзинг, отам ўн динорга қутқариб олган асир эмасмисан?” деб миннат қилади. Шунда Саъдий “Тўғри, отанг мени ўн динорга қутқариб, юз динорга сенинг қўлингга банди қилиб топширди”, дейди.

Манноналардан бири яқинда “Оталар сўзи — ақлнинг кўзи” телекўрсатувида ҳам Хадича номи билан намойиш қилинди. Бу маннона қайнотасини беҳурматлаб, эрининг идора ишларига аралашиб, кўп номаъқулликларни қилди. Мана шундай хотин-қизларга ота-боболаримиз “маннона” деб от қўйган. Одатда бу сифат нодон хотинларда бўлади ва булар ўз турмушини ўзи заҳарлайди.

* * *

Қизларга қўйиладиган иккита исм бор. Бири “Зуҳра”, иккинчиси “Заҳро”. Агар “З”дан кейин “у” келса, охирги товуш “а” бўлади, яъни “Зуҳра” деб айтилади ва қандай айтилса, шундай ёзилади. Агар “З”дан сўнг “а” товуши келса, охирги товуш “о” бўлади, яъни “Заҳро” деб талаффуз қилинади ва шу талаффуз ёзувда ҳам акс эттирилади. Чақалоққа “Зуҳра” исми қўйилганда Зуҳра сайёраси назарда тутилади ва бу Венера деган исмнинг шарқонаси бўлади. “Заҳро” деб исм қўйилганда қизалоқнинг оппоқлиги назарда тутилади. Агар қиз қора тусли бўлса, “Лайло” деб исм қўйилади. Ҳозир бу отни баъзилар Мажнуннинг Лайлосини назарда тутиб ҳам қўяди. Аммо “Лайло”нинг луғавий маъноси “қорача”, тун рангидаги қиз дегани. Агар боланинг ранги қизил бўлса, “Ҳамро” деб ном қўйилади. “Аҳмар” ҳам қизил дегани. Аслида, Аҳмар ўғил болага ва Ҳамро қиз болага қўйилган. Аммо кейинги пайтларда “Аҳмар” сўзи билан “Ҳамро” сўзи орасидаги араб тилида мавжуд бўлган жинсий фарқ ўзбек ва тожик тилларида уқилмагани учун ўзбек ва тожиклар ўғил болага ҳам Ҳамро деб от қўйган.

* * *

“Козим” исмининг луғавий маъноси “ғазабни ютувчи”, яъни аччиғи келганда, ўзини босиб, аччиқланганини билдирмай, кишига яхши муомала қилувчидир. Бу ижобий хислатлардан. Козимлар жанжал, келишмовчилик ва уришиш, аразлашиш каби номаъқул ҳодисаларнинг олдини олувчи кишилар бўлгани учун улар жамиятда азиз ҳисобланади. Бинобарин ота-она фарзандининг шундай бўлишини орзу қилиб, унга Козим деб от қўяди.

* * *

“Робия” тўртинчи қиз дегани. Туғилган болага унинг нечанчи бола эканини ҳисобга олиб от қўйиш ҳам бор. Шу маънода, ўғил болаларга ном қўйиш Туркманистон ва Ўзбекистоннинг жанубида машҳур. Тўртинчи ўғилга Чорий, бешинчисига Бешим, олтинчисига Олти деб ном қўяди.

Иккинчи қизга “Сония” ва тўртинчи қизга “Робия” деб от қўйиш Шарқда кўп тарқалган. Сония иккинчи дегани. Дақиқадан кичик вақт ёки даража бирлиги ҳам дақиқага нисбатан иккинчи бўлиниш бирлиги бўлгани учун “сония” деб аталган. “Секунда” сўзининг ҳам луғавий маъноси иккинчи бўлиб, илм тарихи олимларининг айтишича, термин сифатида “сония”нинг лотинча таржимасидан иборат. Худди шунингдек, “градус” “даража”нинг, “минута” “дақиқа”нинг, “терция” “солиса”, яъни учинчининг, “кварта” “робия”нинг, “кванта” “хомиса”, яъни бешинчининг, “секста” “садиса”, яъни олтинчининг, “септима” “сабиъа”, яъни еттинчининг, “октава” “самина”, яъни саккизинчининг, “нона” “тасиъа”, яъни тўққизинчининг ва “дедима” “ашира”, яъни ўнинчининг таржимасидир.

* * *

“Соли”нинг асли “солиҳ” бўлиб, луғавий маъноси тузук, яроқлидир. Бу сўз махсус маънода ҳам қўлланади. Бунда “Солиҳ” деб жамиятдаги қонун-қоидаларга амал қилган ҳолда эл қоралайдиган ишлардан ўзини тийиб, ҳалол тириклик қилувчи кишига айтилади. Баъзан оддий нутқда “солиҳ” маъносида “ҳалол” сўзи ҳам ишлатилади. “Ҳалол киши” деганда солиҳ назарда тутилади. Солиҳнинг зидди фосиқдир. Зино, ичкилик, кашандалик каби ярамас ишлардан қайтмайдиган киши “фосиқ” деб аталади. Қисқача айтганда, жамиятнинг тўғри ривожи учун яроқли киши “солиҳ”, яроқсизи “фосиқдир”. Солиҳнинг солиҳ сифатида қиладиган амали “салоҳ” деб аталади. Кишининг бирор ишга яроқлилиги, қодирлиги “салоҳият” дейилади. Солиҳни русча “праведный”, “честный”, фосиқни “развратник”, салоҳни “праведность”, “честность”, салоҳиятни “компетентность” дейиш мумкин.

XIV асрда яшаб ижод этган ўзбек шоири Хоразмий машҳур “Муҳаббатнома”сининг хотима қисмида ўқувчилардан қуйидаги байт билан дуо талаб қилади:

Ўқигил фотиҳа, дур қибла ёни!
Севинсун банда Хоразмий равони!

Асарни тадқиқ қилиб нашр этган олимлардан бири — филология фанлари доктори, профессор Амир Нажиб мазкур байтдаги “Хоразмий равони” иборасини “Хоразмий Равоний” деб ўқиб, “Равоний” Хоразмийнинг иккинчи тахаллуси бўлса керак деган фикрни майдонга ташлади. Бу фикр “равон” сўзининг муҳим бир маъносини назарга олмаслик натижасида вужудга келган хато тахминга асосланган. “Равон” сўзи форс-тожик тилидаги “рафтан” юрмоқ, бормоқ феълидан ясалган актив сифатдош бўлиб, унинг биринчи маъноси “юрувчи”, “юрар”дир. Лекин бу сўз “жон”, “руҳ” маъносида ҳам ишлатилади. Танада юрувчи ва уни юргизувчи қувват бўлгани учун руҳ ва жонни “равон” (юргич) деб атаганлар. Ҳозирги форс тилида психолог “равоншунос” ва психология “равоншуносий” деб аталади. “Равон” сўзи “жон” маъносида ўзбек адабиётида ҳам кўп ишлатилади. Бинобарин “севунсун банда Хоразмий равони”ни Камина Хоразмийнинг руҳи севунсин деб тушуниш керак.

Алибек РУСТАМОВ,
филология фанлари доктори,
академик

Орамиздаги одамлар

СУРДОТАРЖИМА ШУНЧАКИ ИШОРА ЭМАС, ҚАЛБЛАРГА ЙЎЛ ОЧАДИГАН ТИЛДИР

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTI HUZURIDAGI
IJTIMOIY HIMOYA MILLIY AGENTLIGI

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, дунёда 430 миллиондан ортиқ кишининг эшитиш қобилиятида турли даражада муаммоси бор. Шундан тахминан 70 миллион киши ишора тилидан асосий мулоқот воситаси сифатида фойдаланади. Юртимизда эшитиш қобилияти чекланган фуқаролар сони 40 мингдан кўп. Уларнинг катта қисми ахборот олиш ва жамият ҳаётида фаол иштирок этиш учун сурдотаржимонлар хизматидан фойдаланади.

Эшитмайдиган ва гапиролмайдиганларнинг ота-оналари баъзан турли тушунмовчиликлар сабаб карлар жамиятига ёки “Инсон” ижтимоий хизматлар марказига мурожаат қилади. “Боламиз бизни тушунмаяпти. У кар, эшитмайди. Нима деяпти, сўраб беринг”, дейишади. Азиз фарзандининг эшитмаётгани ва гапира олмаётганидан безовта бўлаётган ота-оналарга, биринчи навбатда, сурдотаржимонлар кўмакка келади. Бевосита уларнинг мадади билан ногирон сифатида эътироф этилганлар учун жамиятнинг барча қатламлари билан мулоқотга киришиш имконияти яратилади. Шу маънода, сурдотаржимонларни қалбларараро кўприк қурувчилар дейиш мумкин. Чунки бола сизнинг овозингизни эшитмаса-да, нима деяётганингизни ҳис этади. Шу сабаб сурдотаржимонларни инсон қалбидаги ўй-фикрлар, ҳаяжон ва қувончни бошқа инсон қалбига етказувчи элчиларга менгзаса бўлади.

Бир неча йиллардан буён Сурхондарё вилояти ва туман карлар жамиятида ишлаётган Сурайё Муҳиддинова Денов туманида туғилган. Аммо бутун вилоят бўйлаб сурдотаржимонлик қилади. У эшитиш ва гапириш имконияти чекланган инсонлар хизматига ҳамиша ҳозир. Бундай кишилар билан бирга ташкилотлар ва корхоналарда бўлиб, уларнинг ишора тилини бошқаларга тушунтириб беради. Шунинг учун Сурайё Муҳиддинова сурдотаржимонликни оддий касб эмас, балки ҳаёт маъноси деб тушунади.

— Бу касб эгаларининг қўлларидаги ишоралар билан минглаб юракларга йўл топилади. Чунки бу соғлом инсонлар баъзан қўллайдиган оддийгина қўл ҳаракатлари эмас. Бу ҳиссиёт, меҳр ва самимият тилидир, — дейди сурдотаржимон Сурайё Муҳиддинова. — Мен учун ҳар бир ишора инсоннинг дунёга очиладиган, аниқроғи, оламга муносабатини англатадиган ўзига хос ойнадир. Фикримча, нафақат таржимонлар, балки аҳолига хизмат кўрсатадиган барча соҳа вакиллари ҳам сурдо тилини билса, фойдадан холи бўлмайди. Негаки, сурдо тили — хорижий тилдек гап. Сурдо тилига меҳр тили дея таъриф бериш мумкин.

Сурайё Муҳиддинова ҳозир Денов туманидаги “Инсон” ижтимоий хизматлар марказида ҳам фаолият юритади. У эшитиш ва гапиришда нуқсони бор юртдошларимизнинг ижтимоий соҳаларга оид муаммоларини ҳал этишда ёрдам бермоқда. Бундан ташқари, тиббиёт ва таълим муассасаларида ҳам таржимонлик қилиб, одамларга сидқидилдан кўмаклашмоқда.

— Сурайё Муҳиддинова ижтимоий аҳамиятли йўналишда фаолият юритаётган фидойи инсонлардан бири. Тажрибали сурдотаржимон, инсон қалбини ҳис қилиш ва тушунишда моҳир. Унинг иш фаолиятини кузатиш ҳам алоҳида мактаб, — дейди Денов тумани “Инсон” ижтимоий хизматлар маркази раҳбари Эркин Жумаев. — Сурайёнинг кўмаги билан қатор муаммолар ўз вақтида бартараф этилмоқда, фуқароларнинг овози тиббиёт, таълим ва ижтимоий хизмат ходимларига эркинроқ етиб бормоқда.

Қаҳрамонимиз “Инсон” ижтимоий хизматлар марказида сурдотаржимонлик бўйича ўқув курси ташкил этган. Ҳозир шу йўналишда 20 га яқин тингловчига сабоқ бермоқда. Бу курслар орқали Сурайё янги авлод сурдотаржимонларини тайёрлаш, уларга амалий кўникмалар бериш ва жамиятда инклюзивлик маданиятини кучайтиришни асосий мақсад қилган.

Сарвар ТЎРАЕВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ЎҚИШ УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари таҳририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятга келган қўлёзмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

Қабулхона: (71) 233-56-33 Девонхона ва эълонлар: (71) 233-70-98 E-mail: info@yuz.uz Веб-сайт: www.yuz.uz: (71) 233-47-05

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. **Буюртма** Г-1246.
34211 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. **Қоғоз бичими** А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Азизбек Юсупов
Мусаҳҳиҳ: Малоҳат Мингбоева
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100060, Тошкент шаҳри,
Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй

ЎзА якуни — 00:25 Топширилди — 00:35